

KASSANDRA

Kassandra

av Christian Lanciai (2005)

Personerna :

Kung Priamos av Troja
Hekabe, hans drottning
Helenos
Polyxena
Kassandra
Paris
Helena
Hektor
en härold
Odysseus
Aias
Menelaos
Agamemnon
Diomedes
Akhilles
hans myrmidoner
Khryses, präst hos Apollon
Andromakhe
Nestor

kör av trojanska kvinnor

Copyright © Christian Lanciai 2005

Akt I scen 1. Priamos hov i Troja.

Priamos Det är med glädje vi hälsar våra söner tillbaka till Troja. Har de lyckats med sin mission?

Helenos För tidigt att säga, far. Åtminstone tycks alla skepp vi sände ut ha kommit tillbaka, och det är väl huvudsaken.

Hekabe Inte väntade vi oss något annat heller. Vi lever ju i fred med hela världen.

Helenos Ja, ty därav beror vårt välstånd. Därför är vår diplomatiska verksamhet med ständiga beskickningar utomlands nästan det viktigaste vi ägnar oss åt.

Priamos Utom handeln. Det är handeln och vårt läge som gjort Troja till världens rikaste stad.

Helenos Och må den så alltid förbli.

Priamos Självklart, så länge vi behåller våra goda förbindelser med hela vår omvärld. Därför är det så viktigt att Hektors och Paris' mission lyckats.

Polyxena Den kan inte ha misslyckats. Om deras skepp är tillbaka, vad kan ha gått fel?

Kassandra (avsides) Allt kan ha gått fel.

Polyxena (hör henne) Börja inte kraxa redan, olyckskorp. Vänta åtminstone tills du har anledning.

Kassandra Korpar kraxar alltid utan anledning, eller har alltid anledning.

Priamos (till Helenos) Kassandra har öppnat munnen.

Helenos Kassandra, ser du något å färde?

Kassandra Fråga mig inte förrän Hektor och Paris kunnat förklara sig.

Priamos Betyder det, att de kommer tomhänta?

Kassandra Tyvärr kommer de inte tomhänta.

Priamos Som vanligt, min älskade dotter, talar du lika dunkelt och dubbeltydigt som Apollon själv, och det har du rätt att göra som hans utvalda prästinna. Ibland önskar jag rentav att dina tvetydigheter skulle förbli otydbara för alltid.

Kassandra Det önskar jag också ibland, far.

Hekabe Seså, jag hör portar slås upp för någon av våra söner.

(Portarna slås upp, och Paris gör entré med uppvaktning och Helena, beslöjad.)

Priamos (reser sig och breder ut armarna) Välkommen, min älskade son! Men var är Hektor?

Paris Vi tävlade om att komma först fram och jag vann.

Priamos Vadan denna tävlan? För att hinna först med att delge goda nyheter, eller för att förekomma den andras version av saken?

Paris Du genomsådar oss, far.

Priamos Jag ser att kvinnan du har med dig icke är Hesione. Var är Hesione?

Paris Hon är kvar i Sparta, far. I stället för jag med mig hem en dyrare present åt Troja att förvalta.

Priamos Så ni fick inte lösa ut min syster? Vem är denna kvinna?

Hekabe Jag fruktar en komplikation i ditt diplomatiska intrigspel, min make.

Polyxena Denna kvinna ger mig kalla kårar.

Kassandra Om det bara vore kalla kårar, Polyxena. Tyvärr blir det mycket värre än så.

Polyxena Vad menar du?

Kassandra Argos bortförde faster Hesione utan rätt. I stället för att hämta henne tillbaka har nu Troja bortfört Argos hustru utan rätt. Vad kan det då bli annat än krig och undergång för Troja?

Hektor (sparkar upp porten, bryter brutalt in) Paris, din förbannade vettvilling, så du hann före mig i alla fall!

Priamos Vad betyder detta, Hektor? Vad har ni gjort?

Hektor Den där idioten Paris, som jag skäms för att kalla min bror, har mitt i våra positiva underhandlingar förstört alltsammans med att enlevera Menelaos hustru! *(Alla förfasar sig.)*

Paris (genast) Hektor, det är inte som du tror.

Hektor Är det då inte du som står där? Har du inte lämnat Sparta före mig bara för att komma undan och hinna före mig till Troja för att kunna etablera resultatet av din kupp här såsom en prisvärd handling? Är detta då icke Helena, *(rycker slöjan av henne,)* drottningen av Sparta?

(Alla förfasar sig yttermera. Mycket blandade spontana reaktioner.)

Hekabe (torrt) Skicka genast hem henne.

Priamos (bedövad) Paris, vad har du ställt till med.

Polyxena (nästan nöjd) Ingen var någonsin bättre än Paris på skandaler.

Helenos Detta är slutet för all vår diplomati.

Priamos (strängt) Paris, förklara dig!

Paris Min förklaring är enkel. Hon ville det själv.

Priamos I så fall må drottningen av Sparta själv förklara sig.

Helena Det vill jag gärna göra. Som Paris sade, det är icke som ni tror. Ni känner säkert till min förhistoria då jag är olyckligt begåvad med en skönhet som aldrig upphört att göra män från sina sinnen. Alla Hellas konungar friade till mig, vilket gjorde mig ryktbar mot min vilja för mitt yttres skull. Om gudarna gjort mig vacker, är det då mitt fel, och är det rättvist att belasta mig för ansvaret av konsekvenserna? Alla människor dyrkar skönhet, det är naturligt, för oss i Hellas är skönhetsgudinnan Afrodites makt överlägsen alla andra gudars, och för er i Asien är Apollon suverän genom sitt beskyddarskap över all andlig skönhet. Jag ville komma ifrån mitt påtvingade rollspel av en sexsymbol. Jag ville komma ifrån min ställning av upphöjd gudinnestatus fastän jag bara är dödlig och mänsklig. Jag ville helst aldrig ha någon man, ty det intima kopulationslivet var mig motbjudande och äckligt, men desto ihärdigare blev alla Hellas kungliga friare. Detta är kanske varje kvinnas förbannelse: ju mer hon strävar emot, desto mer eggas hon männen, medan den kvinna som gärna accepterar någon man blir illa behandlad och avlagd eller ignorerad såsom ointressant. Jag ville få distans till mitt äktenskap och till de suktande fårögda dreglande männen, som i min närvaro bara förvandlades till gapande idioter. Paris erbjöd mig ett alternativ, och jag beslöt på egen hand att pröva experimentet. Därför kommer jag hit av egen vilja såsom skyddssökande, och som sådan har ingen i hela världen någon rätt att kasta ut mig härifrån.

(Nytt mummel och blandade känslor.)

Hekabe Vi är fast med henne.

Priamos Dotter, som skyddssökande hos oss är du heligare än en prästinna och vår högst uppburna gäst så länge det behagar dig att förbli vid ditt avståndstagande från ditt äktenskap. Det är allt vad jag kan säga i egenskap av Trojas konung och högsta förvaltare av lagen.

Hektor Far, hela Hellas kommer att ta detta som föranledning till krig mot oss! När Helena blev gift med Menelaos lovade alla brädade friare att ställa upp för Helena och hennes man om det någonsin blev kris. Detta förenar alla Hellas konungar emot oss!

Priamos Vad har du att säga till detta, Helena av Sparta? Var du medveten om vilka politiska konsekvenser ditt äktenskapsbrott eventuellt skulle kunna få?

Helena Endast dårar för krig. Om Hellas startar krig för min skull blir det bara till fördärv för hela Hellas och de flesta av dess konungar. Krig är höjden av vanvett, och jag är medveten om att en maktlysten narr som Agamemnon och en stridsgalen tupp som Akhilles gärna skulle störta hela sitt land och folk i krig och olycka för en småsaks skull. Låt dem då göra det, och må de förgås däri med de dårar som följer dem! Har Troja icke murar, som anses vara de starkaste i världen? Vad förmår världens största flotta mot världens högsta murar av sten?

Paris Hon har rätt, far, Hellas har ingen chans mot Troja.

Helenos Ändå hade vi goda förbindelser med hela Hellas ända tills detta inträffade. Vi räknade med alla Hellas konungar som vänner och bundsförvanter, som Hektor nu menar att alla utan undantag måste ha blivit våra fiender.

Priamos Detta förbund dem emellan för Helenas skull intresserar mig. Hur gick det till egentligen, Helena?

Helena Det var Odysseus som fann på lösningen. Jag vägrade bestämma mig för någon enskild av alla mina tjojtals kungliga friare. Då kom Odysseus på idén att man skulle dra lott om mig, och vem som än vann mig skulle alla andra ställa upp

för vilken kris som än det krävde. Det blev Menelaos, Agamemnons lillebror, och det var inget fusk, fastän Agamemnon redan var gift med min äldre syster Klytaimnestra och fastän min hemgift bestod av Spartas tron, vilket passade Agamemnon som hand i handske. Ödet ville det så. Den enda av dem alla som jag själv respekterade och kan betrakta som en jämlik vän är Odysseus.

Priamos Han är även vår vän kanske mer än alla de andra. Om jag känner honom rätt kommer han att göra vad han kan för att avstyra krisen och kriget. Han blir nog vårt nästa besök från Hellas.

Helenos Cassandra, min profetiska tvillingsyster, har Helena berättat hela sanningen?

Kassandra Helena är fullständigt ärlig och har ingenting att dölja. Likväl kommer hon att bli Trojas undergång om vi inte återbördar henne till Hellas.

Helenos (upprörd) Vad säger du?

Paris Den häxan kan bara komma med onda amsagor! Det är vad jag alltid har sagt! Om någon någonsin blir Trojas bane blir det hon med sin sjuka destruktivitet i allt vad hon säger!

Kassandra Vad du säger gäller endast dig själv, Paris, ty du var aldrig mer än en oförfäddlig och ansvarslös odåga som offrade vad som helst för dina egoistiska intressen och nöjen. Bara du får leka med Helena får gärna för dig hela Troja gå under.

Paris Tysta då ner henne innan någon gör det med våld!

Priamos (överseende och vis) Cassandra, dina uttalanden är alltid lika inopportuna och pinsamma. Troja är enligt all expertiskunskap ointagligt, och Helena är i egenskap av skyddssökande oantastlig. Dessa är de fakta vi har att utgå ifrån och finna oss i och även du.

Kassandra Min bror frågade mig om min mening. Jag beklagar att jag då måste uttrycka den.

Helena Helenos, din syster uttryckte sig mera inkännande och uppbyggligt om mig än någon annan här genom att hon kallade mig ärlig. Jag ber att få återgälda komplimangen och att få omfatta Cassandra som en jämlik vän och syster.

Kassandra (ödmjukt, niger och böjer nacken) Jag står till ert förfogande, drottning.

Priamos (nöjd) En vacker gest har inlett ett vackert systerskap. Jag hyllar detta som något som kanske kan innebära något litet gott i den stora kontrovers vi står inför.

Hektor Bara jag tycks förbli missnöjd i denna fullkomligt förnuftsvidriga manöver. Cassandra, som alltid har spått rätt och står i direkt kontakt med Apollon, har spått Trojas undergång om Helena stannar kvar, och ni låter henne stanna kvar.

Priamos Lagen, Hektor! Vi kan inte trotsa den universella lagen om skyddssökande!

Hektor Likväl är det förnuftsvidrigt, och jag lämnar er åt ert friande till undergången i protest. (*går, slänger igen porten efter sig.*)

Priamos När Hektor är arg kan ingenting blidka honom. Han förlåter dig aldrig, Paris.

Paris Likväl förblir han min broder, vi slipper varandra aldrig som bröder, och han kommer aldrig att svika oss eller Troja vad som än händer. Jag litar på honom.

Polyxena Han har aldrig litat på dig.

Paris Jag vet.

Helenos Ett ensamt skepp har siktats från Hellas. Det måste vara vår ambassadör från Sparta.

Priamos Har vi tur är det Odysseus.

Kassandra Det är Odysseus, men vi har otur ändå.

Paris Håll käften, syster. Är det Odysseus kan vi tala med honom.

Kassandra Ni kan försöka prata bort honom men aldrig Agamemnon.

Priamos Så länge en dialog över huvud taget fungerar är alla lyckliga lösningar möjliga.

Helenos Om Odysseus nu kommer hit som den bästa förhandlare vi kunde ha fått från Hellas så får vi inte missa chansen att återuppbygga de diplomatiska förbindelser som är nödvändiga för vår existens.

Priamos Helenos har talat, och vi instämmer alla däri.

Hekabe Dock fruktar jag Odysseus mer än någon hellen för hans slughets skull, då hans egentliga motiv alltid är fördolda.

Priamos Nu talar du som Kassandra.

Hekabe Jag är hennes moder.

en härold Odysseus från Ithaka låter anmäla sig på uppdrag av Nestor, Agamemnon och Menelaos från Peloponnesos.

Priamos Han är välkommen.

(Odysseus gör en enkel men värdig entré, civilt enkelt klädd och gör ett mycket anspråkslöst intryck, bugar sig vördsamt för Priamos.)

Odysseus Min konung, jag insisterade själv på att få försöka medla i denna sak.

Priamos Vi är glada att det blev du och ännu gladare att du ville det själv. Vad säger Sparta och Argos?

Odysseus Helt kort krävs Helena tillbaka omedelbart. Annars ställer hela Hellas upp för Agamemnons krig mot Troja.

Priamos Det är således ett ultimatum du kommer med.

Odysseus Hade du väntat dig något annat?

Priamos Nej.

Odysseus Har du svaret färdigt?

Priamos Odysseus, du måste förstå mig om även ingen annan i Hellas kan göra det. Du delar säkert min uppfattning att ett krig mellan oss vore höjden av dårskap och vanvett. Hektor har lämnat oss i vredesmod över Paris betänkliga manöver och fördömer vårt beslut att inte utlämna Helena som förnuftsvidrigt. Jag medger att hela denna historia bara är befängd dårskap från början till slut, och jag beklagar det. Men enligt egen utsago har Helena självmant lämnat Sparta då hon egentligen aldrig ville gifta sig och nu ville ta avstånd från sitt äktenskap. Vem har rätt att förbjuda en kvinna att göra bruk av sin mänskliga fria vilja? Hon valde att söka skydd hos oss. Att Paris möjliggjorde detta för henne är av underordnad betydelse. Paris står utanför problemet. Problemet är lagen om skyddssökandes oantastlighet, en lag som alla hellener vördar sedan urminnes tider. Helena har rätt till en fristad. Hon har valt Troja som sin fristad. Därmed har Troja ingen rätt att utlämna henne. Så enkelt är det.

Odysseus Helena, då du själv är närvarande, vad säger du själv? Sökte du verkligen skydd här av din egen fria vilja?

Helena Ja.

Odysseus Och du struntar i konsekvenserna, även om det blir världskrig?

Helena Alla krig har alltid startats av män och utgjort inseglet på deras erbarmlighet. Om Hektor bedömde Paris ledsagande av mig till Troja som ansvarslös dårskap, så är dock krig alltid höjden av vanvett, och i synnerhet om det startas för en kvinnas skull. Ingen kvinna har någonsin kunnat hindra någon man från att kasta sig i döden genom krig, och ej heller jag kan göra det.

Odysseus Jo, du kan faktiskt göra det genom att återvända till Sparta.

Helena Männens krig är helt på deras ansvar. Jag svär mig fri från allt ansvar i männens krig.

Paris Du har tyvärr ingenting mera här att göra, Odysseus.

Odysseus Tyvärr, Helena, har dock även männen ibland rätt, och när de ibland hävdar att man aldrig kan tala förnuft med en kvinna talar de vanligen av erfarenhet. Tyvärr, gode Priamos, har dock Helena i viss mån rätt i sin förkastelsedom över Hellas ledare. Agamemnon tog för givet att min medling skulle misslyckas och håller som bäst på att samla alla Hellas skepp mot Troja. Det kan bli mer än tusen.

Priamos Menar du att de hade startat kriget även om Helena återvänt?

Odysseus Det får vi aldrig veta säkert, men troligen hade det kunnat avvärjas i sista stund om Menelaos gottgjorts. Åtminstone Nestor hade insisterat därpå.

Priamos Du talar om gottgörelse. Hektor och Paris reste till Argos i ett försök att bättra våra förbindelser och återlösa Hesione, som rövades från Troja utan rätt.

Odysseus Tyvärr, Priamos, hade Helena i egenskap av drottning av Sparta högre rang än din syster, som bara var en konungs syster. Därmed menar sig Agamemnon ha rätt att köra över saken med din syster för Helenas skull. Även om henne kan de säga att hon själv valt att stanna i Argos.

Priamos (efter en paus, uppgivet, till alla) Jag är rädd, trojaner, att kriget är oundvikligt.

Paris Hellenerna må stå sitt eget kast.

Odysseus Synd att inte Hektor var här. Jag hade velat höra hans inlägg i debatten.

Paris Han kommer att kämpa för oss alla mot er alla tills de flesta av er bitit i gräset och Troja slutligen räddats undan främmande krigsgalningars invasioner.

Polyxena Så hade inte Hektor sagt, och du har ingen rätt att tala i hans ställe.

Paris Han är inte här. Alltså tiger han och samtycker.

Kassandra Tusen skepp kan inte besegra Troja. Den enda som kan göra det är Odysseus.

Paris Nu sladdrar den token sina tramsor. Kan då ingen stänga in henne och låsa in henne för gott?

Odysseus Varför skulle jag vilja besegra Troja, prästinna?

Kassandra Du skulle vara den siste att vilja besegra Troja, och du skulle bara kunna göra det mot din egen vilja.

Priamos En sällsam spådom. Om jag då känner Odysseus rätt blir det aldrig något besegrande av Troja för någon hellens del.

Paris Desto större skäl att Helena stannar med oss.

Odysseus Jag fruktar att ni ändå begår ett misstag. Frågan är vilket misstag som blir störst: ert eller Agamemnons.

Paris Ingen kunde begå ett större misstag än Agamemnon om han kommer hit för att föra krig.

Odysseus Det är möjligt att du har rätt, Paris.

Kassandra Paris har aldrig rätt, men tyvärr kommer Agamemnon att få rätt hur fel han än har.

Paris Tygla då äntligen din ormtunga, din satans häxa, eller skall jag skära ut den ur din giftiga mun?

Helenos Tygla dig själv, Paris. Du gör bara ett dåligt intryck. Min heliga syster har rätt att tala, ingen har rätt att tysta henne, och även om hon tystas kommer hennes tankar att tala och få rätt med tiden som alltid, ty hon är Apollons utvalda dotter.

Paris Ni med era befängda vidskepelser och avgudar! Ni jollrar som barn vilseförda av era egna fantasier och flummar som menlösa fånar. Man vill bara spy av att tvingas höra på er.

Kassandra Så gå ut och spy då, men gör det ensam, och torka upp efter dig.

Paris Förbannade skitslyna! (*avlägsnar sig rasande*)
 Priamos Jag hoppas du ursäktar vår sons brist på hyfs och fason, Odysseus. Han är bara okynnig.
 Odysseus Det är sådana som startar krig.
 Priamos Ja, jag är rädd för det. Hälsa Agamemnon att jag beklagar att han valt kriget som enda lösning på vårt problem. Hade han återbördat min syster Hesione hade allt detta kunnat undvikas.
 Odysseus Jag skall hälsa honom det.
 Priamos På återseende, hoppas jag, Odysseus.
 Odysseus Det hoppas jag också. (*bugar sig kort och korrekt med aktning och avlägsnar sig lika enkelt som han kom.*)
 Priamos Vi har åtminstone några viktiga vänner i fiendeläget.
 Hekabe Vem mer utom eventuellt Odysseus?
 Priamos Både Odysseus och Nestor av Pylos har försökt avvärja kriget, och ingen av dem ger upp så lätt.
 Hekabe Jag hoppas du har rätt. Må de aldrig förtröttnas.

Scen 2.

Aias Ni skulle aldrig ha släppt iväg den där opålitlige Odysseus. Tänk om han lyckas med att få Helena tillbaka?
 Menelaos Det är allt vad vi begär.
 Agamemnon Han har inga utsikter att lyckas, Aias. Du kan vara alldeles lugn.
 Aias Jag är aldrig lugn när Odysseus är i farten. Han har alltid lurat oss alla, och man vet aldrig hur han luras förrän det är för sent.
 Agamemnon Aias, du är inte den enda krigsgalningen i Hellas. De flesta dreglar av rovlystnad inför att erövra sjövägen till Euxinska havet. Alla har allt att vinna på det. Ingen är emot kriget utom Odysseus och möjligen Nestor.
 Aias Och så släpper ni iväg just Odysseus, den enda motståndaren mot kriget, till ett medlingsförsök som han har allt intresse av att driva igenom till Trojas fördel.
 Agamemnon Jag hade aldrig släppt iväg honom om jag inte hade varit säker på att han skulle misslyckas. Ett säkert misslyckande för hans del skulle dessutom understryka det rätta i vår sak och öka stridsmoralen.
 Aias Hur kan du vara säker på att han skulle misslyckas? Har han någonsin misslyckats med något?
 Diomedes Nej, men han har heller aldrig lyckats med något. Han är mannen som alltid ger efter och låter andra vinna.
 Agamemnon Välkommen, Diomedes, till vårt krigsråd.
 Menelaos Det ligger mycket i vad Diomedes säger. Odysseus är en uppoffringarnas man.
 Diomedes Jag kom hit mest för att meddela Odysseus återkomst.
 Agamemnon Är han här?
 Diomedes Ja, han är här.
 Menelaos Med Helena eller utan?
 Diomedes Med slokande segel och trött besättning kom han ensam i land.
 Agamemnon Jag visste det. Här har du ditt krig, Aias.
 Menelaos Det måste vara han som kommer nu.
 Odysseus (*tvekar vid ingången*) Jag hade hoppats få se Nestor även med er här.

Agamemnon Nestor är inte här, Odysseus. Om du kommer tillbaka utan Helena, vilket du tycks göra, kan varken du eller Nestor längre förhindra kriget.

Menelaos Vad sade Helena? Hade hon någon talan?

Odysseus Menelaos, jag fick det intrycket av henne att hon ställt till detta bara för att pröva sitt äktenskap och för att utmana dig. Hon tycker inte om äktenskap och ville aldrig bli utsatt för det, och du kan bara bevisa dig värdig henne med att erövra Troja.

Agamemnon Ack, dessa kvinnor, världens stoltaste systrar, den vackraste och den förslagnaste! Jag hade turen att få den av dem som ingen skulle drömma om att enlevera.

Diomedes Var inte för säker, Agamemnon. Ingen går säker för otrohet.

Agamemnon Till saken. Kan Troja erövras?

Aias Vilken fråga! Vilken stad kan inte erövras, plundras och brännas? Det drabbar alla städer förr eller senare.

Agamemnon Tror ni då jag bara sände Odysseus åstad för att prata med hopplösa stenhövdade byråkrater? Ingen känner staden bättre än Odysseus nu, och vi vill veta allt om dess portar och murar och svaga punkter.

Odysseus Det är sant som sägs. Murarna är ointagliga, portarna är bergsäkra, och inga svaga punkter finnes.

Aias En desto större utmaning.

Diomedes Vi behöver Akhilles med oss.

Agamemnon Självklart. Han är vidtalad. Allt som behövs för att få honom med på vad som helst är en omöjlig utmaning, och han klarar av den.

Menelaos Vad mer fick du höra, Odysseus? Var inte någon i Priamos familj emot att Helena skulle bli anledningen till ett krig för Troja?

Odysseus Jo, flera. Tyvärr fick jag inte träffa Hektor, Trojas främsta man och ledaren för partiet mot Helena. Hans bror Helenos vet jag inte var han står, ty han bara diplomatiserar. Däremot har Helenos en tvillingsyster som är klart profetisk och prästinna hos Apollon.

Menelaos Vad sade hon?

Odysseus Ingenting som behagade någon människa.

Agamemnon Förutsåg hon krigets utgång?

Odysseus Ja, men ytterst dubbeltydigt.

Aias Skulle vi eller Troja segra?

Odysseus Vi, men med katastrofala förluster.

Aias Saken är klar. Vi har kriget som i en liten ask. Vi kan inte förlora. Vad väntar vi på?

Agamemnon Aias har rätt.

Odysseus Låt mig bara tillägga detta. Jag var motståndare till kriget och försökte göra allt för att avstyra det. Även Nestor delade min ståndpunkt, som vi kommer att stå fast vid genom hela kriget fastän vi måste delta i det. Jag vet inte hur ni lyckades lura med Nestor i det och jag vill inte veta det, ty ert trick för att lura med mig var alldeles tillräckligt.

Menelaos Du och Nestor var även bundna av er trohetsed till Helena och hennes man.

Odysseus Jag vet, Menelaos, och därför protesterade jag inte vildare än jag gjorde när ni överlistade mig med att lägga min spåde son framför min plog. Jag hade lovat er att lika litet delta i kriget som ni kunde stoppa mitt plöjande, men ni lyckades stoppa det. Ni överlistade mig, och jag måste erkänna att jag förlorat, som alla spelare måste göra när de förlorar ett spelparti. Annars kan de inte fortsätta.

Antagligen fick ni med Nestor på ett liknande sätt, och även han var bunden av eden. Så vi har inget val. Vi måste hjälpa er vinna kriget vad det än kostar, hur lång tid det än tar och hur vansinnigt hela företaget än är.

Aias Odysseus i ett nötskal. Han nedlåter sig till att hjälpa oss fastän han avskyr det och vet att han bara kan få fan för det.

Menelaos Nej, han uppoffrar sig emedan vi ber om det och emedan han liksom vi är hellen.

Aias Till saken! Till vapen! Till skeppen! Till häst! Till strid!

Agamemnon Aias har rätt. Vi har ingen tid att förlora.

Diomedes Jag åtar mig att motivera Akhilles.

Menelaos Nestor kommer hit vilken dag som helst.

Aias Jag fixar Kreta och kung Idomeneus.

Agamemnon Det blir världens största flotta någonsin. Vi kan inte förlora.

Odysseus Hur lång tid tror du det tar, Agamemnon?

Agamemnon Högst ett år.

Odysseus Jag säger minst två år. Ska vi slå vad?

Agamemnon Topp. Tolv extra fartyg från förloraren till den som vinner?

Odysseus Om det blir mer än ett år men mindre än två har ingen vunnit.

Agamemnon Det är rimligt.

Diomedes Jag föreslår att vi samlar vår flotta i Aulis för gemensam överfart till Troja.

Agamemnon Bra förslag.

Odysseus Jag reser hem och försöker förklara saken för Penelope hur svårt det än blir. Den biten kan bli svårare än hela kriget.

Agamemnon Klytaimnestra får helt enkelt finna sig i det. Om kvinnor fick något ord med i kriget så bleve det aldrig några krig.

Aias Det vore den tråkigaste av alla tänkbara världar.

Diomedes Om bara krig sköttes på rätt sätt skulle till och med kvinnor kunna tolerera dem.

Odysseus Det är det krig aldrig gör.

Diomedes Ja, det är det som är krigets problem.

Agamemnon Det här kriget kan bara skötas på ett sätt och det är till seger. Eller hur, Menelaos?

Menelaos Vi är väl så illa tvungna.

Diomedes Bara vi får Akhilles med oss är saken klar. Med honom kan det bara bli seger direkt.

Aias Han och jag får tävla om den yttersta och snabbaste segern.

Agamemnon Kort sagt, saken är klar: segern är självklar. Det är bara att skrida till handling.

Scen 3. Akhilles talar till sina myrmidoner.

Akhillies Detta är vårt livs chans till tidernas största insatser i det största krig som världen skådat! Mina myrmidoner, världen skall sjunga om oss i evighet för våra bragder vid Troja! Inte bara blir det en lätt match för oss att inta staden, dessutom är den världens rikaste, så där finns skatter nog att plundras så det kan räcka för varje deltagande familj i generationer framåt!

en myrmidon Men är inte Trojas murar ansedda som ointagliga?

Akhillies Prat! I Troja finns bara kvinnor och gummor och barn och senila åldringar, och kungen av Troja är själv äldst och senilast. De orkar ingenting mot oss.

Bara vi stöter mot muren faller korthuset ihop. Dessutom lär Trojas fruntimmer vara ovanligt vackra, Trojas sängar och divaner lär vara bekvämast i världen, så där finns många sköna bäddar att dela med många mjuka fruntimmer!

myrmidonerna Hurra!

Akhilles Alltså, pojkar, till storms, eller hur?

myrmidonerna Hurra!

Akt II scen 1. En källarhåla.

Kassandra (fjättrad vid väggen) Har världen glömt mig? Det är möjligt. Har Apollon glömt mig? Omöjligt. Världen må vara förbannad för dess frivilliga glömska och kriminella nonchalans av uppenbara väsentligheter, men Apollon är sanningens hämnare och glömmer aldrig en oförrätt begången mot en sanningens tjänare.

Polyxena (kommer in) Äntligen har jag då funnit dig, syster! Så detta är Paris hemliga förvaringsställe för Trojas heligaste prästinna.

Kassandra Det är inte hans fel, syster. Han är sådan.

Polyxena Det är ingen ursäkt. Du är vår syster, och inte ens mot sin syster betar man sig hur som helst.

Kassandra Det är mitt eget fel. Jag retade honom till vansinne varför han betraktade mig som kriminellt vansinnig och vansinnigt kriminell. Det är övergående, Polyxena. Du har ju äntligen funnit mig, så nu är väl det värsta över.

Polyxena Hektor har rivit upp himmel och jord för din skull, och Paris har bara spelat oskyldigt ovetande.

Kassandra Vad har de andra sagt?

Polyxena Far och mor har diskuterat men aldrig diskuterat färdigt. Alla har misstänkt Paris, men ingen har kunnat sätta dit honom. Troilus och Deifobos har gråtit för din skull och trott du var förlorad.

Kassandra Och Helenos?

Polyxena Helenos har som alltid bara avvaktat.

Kassandra Vad annat kan han göra? Han svävar ju i fullkomlig ovisshet. Han har inte alls samma visionära egenskaper som jag.

Polyxena Och det är inte hans fel, för han är sådan, eller hur, Kassandra? Kan man då förlåta alla män för vilka brott som helst, bara för att de är sådana?

Kassandra Alla män har sina övermän, och män är inte dummare än att de kan döma varandra.

Polyxena Jag nämnde för Hektor att jag tänkte mig hit ner för att undersöka saken. När jag inte har kommit tillbaka kan han slå alarm.

Kassandra Vår bror är för god för denna världen. Jag hoppas han inte slår alarm. Jag är så trött på att bara vålla skandaler.

Polyxena Men detta är inte acceptabelt, Kassandra, att en konungens egen son spärrar in sin syster, en konungs dotter, i en fängelsekällare i fjättrar för att han har den personliga uppfattningen att hon inte är klok.

Kassandra Säg det till Paris.

Hektor (kommer plötsligt in) Polyxena! Kassandra!

Kassandra Hektor!

Hektor (kommer fram) Vem har gjort dig detta? Är det Paris?

Polyxena Vem annars?

Hektor Tur att jag följde efter dig, Polyxena. Paris har fått nys om att du snokar i hans undre domäner. Ni hade båda kunnat bli levande begravda här.

Polyxena Det var väl det Paris önskade.

Hektor Ur vägen, Polyxena. Stå stilla, *Kassandra*. (*drar sitt svärd och hugger träffsäkert av Kassandras fjättrar med två hugg*) Aldrig mer skall någon av vårt kungliga hus bli behandlad som fånge.

Kassandra Åtminstone slipper du bli det, Hektor.

Hektor Vad betyder det?

Kassandra Fråga mig inte. Hur går kriget?

Hektor (med en suck) Åt helvete, kort sagt, åt helvete, som alla krig. Varje dag slaktar hellenerna ett antal outhärliga trojaner, och varje dag slaktar trojanerna ett antal outhärliga hellener. Både Hellas och Troja förblöder långsamt men säkert. Dödläget är totalt. Hellenerna har ingen chans att komma längre än fram till Trojas murar, och vi har ingen chans att komma åt att bränna deras skepp. Akhilles, Diomedes och Aias är oövervinneliga, ingen kan komma åt dem, och de river upp sina gator genom krigarnas leder som slaktmaskiner som bara lämnar efter sig lik, köttslamsor och rinnande bäckar av blod. Om inte jag stred för trojanerna skulle vi bara sitta inne i staden och kura.

Kassandra Slåss inte Paris? Och Aeneas?

Hektor Båda har med nöd kommit undan med livet, Paris mot Menelaos och Aeneas mot Aias. Hellenerna har rått skrämmande kallat dem fega som flytt och menar att kriget borde ha varit avgjort i och med att Paris flydde för Menelaos. Egentligen har de rätt.

Kassandra Så det är bara Hektor som kan försvara Troja.

Hektor Det är mitt öde, syster. Det är min plikt.

Kassandra Vad har Helena sagt?

Hektor Hon hånar alla män för deras stridsvanvett och leker med Paris, som finner sig i att vara en leksak åt henne. Det är som om hon hade valt ut Paris bara för att genom honom kunna uttrycka sitt förakt för alla män.

Kassandra Hennes skönhets makt är oförklarlig men alltför magisk. Aldrig mer kommer en kvinna att kunna mobilisera tusen skepp bara för sin skönhets skull.

Hektor Jag hoppas verkligen att det är första och sista gången.

Polyxena Men vi får inte dröja här nu när *Kassandra* är befriad. Paris kan hitta på något dumt.

Hektor Han kan aldrig annat än hitta på något dumt. Oroa dig inte, syster. Jag är fortfarande hans storebror inför vilken han bävar.

Kassandra Har alla fredsförhandlingar runnit ut i sanden?

Hektor Jo, tyvärr. Far har gett upp, Helenos gör ingenting och bara avvaktar, och bland hellenerna har Nestor och Odysseus aldrig mera uppträtt med vita flaggor.

Kassandra De saknar mandat, ty Agamemnon håller dem hårt och vägrar släppa efter på kriget. Så länge politik är makt och så länge makt är våld kan det aldrig bli fred.

Hektor Ungefär så är det. Men låt oss gå upp till ljuset, *Kassandra*. Far och mor måste få se att du lever, och folket måste få veta att Apollon fortfarande har sin prästinna kvar i Troja.

Kassandra Tack, broder.

(Hektor ledsagar sina systrar ut.)

Scen 2. Priamos hov.

Priamos (reser sig) Jag måste insistera, att under den upprivande kris som hela vårt folk går igenom nu kan vi inte tillåta någon splittring inom familjen. Hektor och Paris, jag förbjuder er att odla er oenighet, som om den får fortsätta rasa måste sprida sig och infektera hela familjen, hela staden och hela hären. Detta kan inte tolereras.

Paris Far, det är inte mellan mig och Hektor som striden står. Vi har en förräderska mitt ibland oss som sprider dålig moral genom giftigt tal och destruktiva profetior tagna ur tomma luften i rent défaitistiskt syfte. Det är detta, far, som vi inte har råd med.

Priamos Anklagar du Cassandra, vår dotter och heligaste prästinna, för förräderi?

Paris I ett försök att få slut på hennes onda ryktesspridningar försökte jag isolera henne, men tyvärr släppte Hektor ut henne igen i ett anfall av dåligt omdöme.

Hektor Jag befriade henne från en omänsklig behandling ovärdig en Apollons prästinna och en dotter av Priamos och ovärdig dig, Paris, som ensam var ansvarig.

Priamos Vad är detta?

Hekabe Cassandra var försvunnen i tre dagar.

Polyxena Det var jag som hittade henne fastkedjad i väggen i de källarhålör där Paris brukar tortera sina fångar.

Priamos Paris, vad menar du egentligen?

Paris Jag menar att Cassandra är en vansinnig toka som inte kan öppna munnen utan att sprida dödligt gift som förlamar moralen hos varje stridsman som hör henne!

Priamos Hon tycks då inte ha förlamat din moral, som snarare tagit en allvarlig introvert vändning riktad mot det heligaste vi har i familjen, nämligen vår sammanhållning.

Paris Jag vidhåller att Cassandra i allt vad hon säger och gör bara gagnar hellenernas syften att förgöra vår stad!

Hektor Det gör hon inte alls. Hon menar bara att du borde skicka dem Helena för att rädda vår stad och vår självständighet innan det är för sent.

Priamos Är vi där nu igen.

Paris Ja, far, vi är där nu igen, och vi kommer att förbli där nu igen stampande på stället ända tills någon äntligen tystar Cassandra för gott!

Priamos Vill du då likvidera henne?

Paris Ja, om ingen annan bot finns för hennes sinnessjukdom.

Priamos Och med vilken rätt kan du stämpla henne som sinnessjuk utan att vara kvalificerad läkare?

Paris Fråga vem som helst! Alla sätter ett pekfinger mot pannan när de ser henne. Vem som helst som bara hör henne måste fatta genast att hon är fullständigt förryckt, om han bara har något förstånd i knoppen.

Kassandra Har någon något förstånd i knoppen som deltar i detta krig?

Paris (förfärad) Nu börjar hon igen! Lyssna inte på henne!

Kassandra Förlåt mig, bror. För din överkänslighets skull skall jag försöka villfara din önskan att jag håller käften.

Paris Jag önskar du aldrig hade öppnat din vidriga mun. Jag önskar du hade utlämnats som barn åt vargarna på Ida, så hade Troja sluppit sina svåraste bekymmer.

Kassandra Ser du inte, bror, att det hela tiden är dig själv som du beskriver och kämpar med? Du känner och förstår ingen annan än dig själv. Du blev själv

utlämnad åt vargarna på Ida som spädbarn för att Apollons orakel förutspådde att du skulle bli Trojas undergång. Du räddades genom att en herde ömkade sig över dig, och i mogen ålder blev du igenkänd och återupprättad för din skönhets skull, en skönhet lika vilseledande och förödande som Helenas.

Paris Lyssna inte på henne! Hon bara sladdrar! Allt vad hon säger är ägnat att bryta ner all Trojas moraliska försvarskraft! Vi *kan* uthärda hellenernas belägring. En präst hos Poseidon har sagt att hellenerna en dag kommer att överge kriget här och resa hem.

Kassandra Ja, efter att Troja jämnats med marken.

Priamos Tyst, Kassandra! – Har du mera detaljer om Poseidons prästs utsago?

Paris Hellenerna skall lämna Troja medan Trojas murar och stad ännu står intakta. Det har Poseidon lovat.

Hektor Kan man lita på en gud?

Kassandra Nej, det kan man inte, och i synnerhet inte i detta fall när Poseidon säger ett och menar något annat. Vad han egentligen menar kan jag inte se, inte ens Apollon kan utrannsaka Poseidons havsdjups hemligheter, men jag vädrar definitivt en argan list, kanske för att invägga oss i trygghet bara för att underlätta vårt fall.

Paris Så där håller hon på hela tiden! Allt vad hon säger är bara gift!

Priamos Är då även gudarnas sällsynta uppenbarelser att betrakta som bara gift? Vår Kassandra har alla andra prästers aktning för att aldrig tala annat än vad guden ingiver henne, och Apollon är Trojas egen gud.

Paris Mot gudarna strider själva förnuftet förgäves. Så fort gudarna kommer på tal flyr allt förnuft all världens väg, och vidskepelsen härskar allena. Jag ger fan i er och era gudar. (*går i vredesmod*)

Priamos Han är vred.

Hekabe Nej, han är ledsen. Han tål inte att någon missunnar honom Helena.

Hektor Och under tiden rasar kriget, och dagligen gör både vi och fienden meningslösa förluster medan kriget bara håller på så länge Paris behåller Helena.

Priamos Vi kan inte slänga ut henne.

Hektor Jag vet. (*går*)

Priamos Kassandra, jag ber dig, fortsatt profetera, men försök göra det med urskiljning. Var så helig du vill, men försök att inte reta folk därmed. Och framför allt: undvik Paris, så att han inte gör något värre med dig.

Kassandra Far, han är min bror. Man kan undvika ovänner och fiender, men man slipper aldrig sina bröder.

Helenos Håll dig till dina andra bröder. Vi skall skydda dig mot Paris. Vad som har hänt får aldrig mera hända. Det har Hektor svurit, och far har gett honom rätt.

Kassandra Tack för ert bistånd, mina bättre bröder och min far och mor och mina systrar, i mitt svåra värv att aldrig svika vad Apollon visar mig att är den rätta sanningens väg. (*går*)

Priamos Hon är kompromisslös.

Helenos Hon har rätt att vara det. Hon är prästinna.

Hekabe Dock skulle jag önska ibland att hon bara vore kvinna.

Polyxena Du får trösta dig med mig, mamma. Och jag skall nog hålla reda på henne så att hon inte kommer bort igen genom Paris lömska enleveringsmanövrer.

Hekabe Tack, min dotter. Vad vore en mor utan sina döttrar? En ensamstående mor med bara män omkring sig, den svåraste ställningen i världen.

Polyxena Vi slipper åtminstone kriga.

Hekabe Tack och lov att det är något som vi definitivt inte klarar av. (*tar om sin dotter och går ut med henne.*)

Priamos Och vi står kvar med skägget i brevlådan upp till halsen i ett monstruöst krig som bara växer oss högre över huvudet varje dag. Är det ingenting vi kan göra, Helenos?

Helenos Nej, far, det är ingenting vi kan göra utom att låta dem som vill slåss tills alla deras krafter är uttömda och de själva ligger slaktade genom sin egen självdestruktivitet.

Priamos Du är lika fatalistisk som *Kassandra* men spår åtminstone inte Trojas undergång.

Helenos Nej, jag spår ingenting. Hon spår alldeles tillräckligt.

Priamos Låt oss gå och som vanligt dryfta aktuella möjligheter till bistånd från Asien och till nya fredsunderhandlingar.

Helenos Ja, far. (*De går ut tillsammans.*)

(*vid sidan av scenen*)

Khryses Psst! *Kassandra*!

Kassandra (*med Polyxena*) Vad är det?

Polyxena Vem är det?

Kassandra *Khryses*, en kollega, en *Apollons* tjänare.

Polyxena Vad vill han?

Kassandra Vad vill du?

Khryses *Akhilles* har tagit min dotter.

Kassandra Och vad kan jag göra åt det?

Khryses Du är *Apollons* översteprästinna.

Kassandra Vill du att jag ska be *Apollon* hämnas din dotters deflorering?

Khryses Varför inte?

Kassandra Varför gör du det inte själv?

Khryses Jag ville ha ditt godkännande först.

Kassandra Behövs inte. Vill *Apollon* ingripa gör han det, annars gör han det inte.

Khryses Då skall jag be honom ingripa.

Kassandra Gör det. Kanske det kan bromsa eller avgöra eller vända kriget till Paris fördel.

Khryses Det vore en nåd att stilla bedja om.

Kassandra Gör det då. Det skadar inte.

Khryses Tack, *Kassandra*. (*går*)

Polyxena Vem var det?

Kassandra En ful gubbe. Han tafsade alltid på mig och försökte övertala mig till underkastelse. Den gubben gick inte. Han fick en dotter till sist, men jag vet inte med vem. Hon kallades *Chryseis*, den gyllene, ty hon var faktiskt mycket vacker. Det skulle dock inte förvåna mig om hon blev *Akhilles* frilla av egen fri vilja bara för att komma bort från sin fula gubbe till överbeskyddande fader.

Polyxena Det tycks vara en ständigt återkommande problematik i vårt krig.

Kassandra Alla damer som ger sig tycks förvärra kriget, och de som förblir heliga jungfrur tycks bara reta gallfeber på krigsgalningarna. Finns det ingen mellanväg?

Polyxena Nej, syster, för oss kvinnor finns det ingen mellanväg.

Kassandra Om den inte är *Andromakhes* kyska trohet som hemmafru.

Polyxena *Andromakhe* lever redan som änka.

Kassandra Men är salig med sin son.

Polyxena Hon vet att *Hektor* kommer att stupa.

Kassandra Då vet hon mer än jag. Här är hon nu.

Andromakhe *Kassandra*! Välkommen tillbaka!

Kassandra Tack, det var bara en vanlig uppståndelse efter tre dagar i underjorden.

Andromakhe Då träffade du väl Orfeus och de andra saliga hädangångna?
Kassandra Nej, så djupt ner kom jag inte, och så klarsynt är jag inte.
Andromakhe Jag hörde att Khryses vänt sig till dig med sitt bekymmer.
Kassandra Det är numera Apollons. Han gör vad han kan.
Andromakhe Hjälper du till?
Kassandra Sådana krafter har jag inte. Jag överlåter all vilja åt Apollon, och hans vilja är min.
Andromakhe Har du sett något om Hektor?
Kassandra Jag vill inte se.
Polyxena Lämna henne i fred, Andromakhe.
Andromakhe Förlåt mig, men jag blir inte kvitt min känsla att jag sett honom för sista gången.
Kassandra Hektor ser man aldrig för sista gången. Han kommer alltid tillbaka.
Andromakhe Tack för den trösten, Kassandra. Meddela mig så fort du känner på dig att han närmar sig.
Kassandra Han är alltid nära oss.
Andromakhe Jag går alltid upp till tornet för att spana efter honom, men han är alltid för långt borta eller dold av stridernas dammoln.
Polyxena Det är bra, Andromakhe. Fortsätt spana efter honom. Han kommer tillbaka.
Andromakhe Tack, Polyxena. Den klenaste tröst är bättre än ingen alls. (*går*)
Polyxena Hon är redan änkornas änka i Troja.
Kassandra Säg inte så. Hon må vara odödlig som sådan, men Hektor är ännu inte död.
Polyxena Må han aldrig dö.
Kassandra Var lugn, Polyxena. Han dör aldrig.
Polyxena Det skulle du ha sagt till Andromakhe.
Kassandra Hon vet det redan.
Polyxena Du säger alltid mer än vad du menar, och innebörden av dina ord går alltid djupare än vad du avser.
Kassandra Det är gudens fel. Jag bara speglar hans tankar som en spegel som är oskyldig till den bild den framkallar.
Polyxena Kan du förlåta Paris?
Kassandra Han är min broder. Det är inget att förlåta. Hans bekymmer är, att Troja och historien aldrig kommer att förlåta honom, och att det inte bekymrar honom.
Polyxena Du står fast vid din défaitism.
Kassandra Den är inte min, Polyxena. Apollon gör vad han kan, men vad kan skönhet och kultur göra åt ett krig? Det är Apollons dilemma och mitt som hans prästinna.
Polyxena Jag gissar att det enda man kan göra är att hålla stilen och vara konsekvent.
Kassandra Intill slutet och längre. Evigheten varar längst, och gudarna har evigheten på sin sida.
Polyxena Det förnekar Paris, och det har även jag tvivlat på.
Kassandra Det om något får jag aldrig tvivla på. Om vi inte har evigheten inom räckhåll och kanske till vårt förfogande, varför lever vi då? Vad är människan då mer än en skadeinsekt på naturen? Om vi inte har evigheten att sträva efter har vi absolut ingenting att sträva efter, och då är vi döda redan som levande. Vi har bara evigheten, Polyxena. Den är vårt enda liv.
Polyxena Tala för dig själv.
Kassandra Nej, jag talar för Apollon.

Akt III scen 1.

Agamemnon Detta förbannade krig går mig på nerverna. Nu får vi inte ens längre ha våra kvinnor i fred utan att det vållar giftiga tråtor inom de egna leden. Är detta slutet på kriget, början till slutet eller början till slutet för oss? Det börjar nästan kvitta mig lika. Vi kommer ju ändå ingen vart. Varför får man då inte ens trösta sig med damer?

Menelaos Broder, våra generaler är här och väntar på konferensen.

Agamemnon Låt dem vänta, de förbannade träkmånsarna. De kom hit för att kriga och erövra Troja åt mig, men vad har de gjort? Bara tråkat ut mig med sina evinnerliga tråtor om ingenting.

Menelaos De kan inte vänta längre.

Agamemnon Släpp då in den blodtörstiga vargflocken, och låt dem göra slut på varandra!

Menelaos (öppnar tältet) Ni är alla hjärtligt välkomna in till Agamemnons krigsråd.

(alla kommer in: Aias, Nestor, Odysseus, Diomedes, Akhilles, med flera.)

Agamemnon Bröder! Vänner! Kamrater! Välkomna alla! Och så morgonpigga och kärvänliga ni alla verkar idag!

Akhillies Hyckla inte, din förbannade svindlare, bedragare, torsk och ärketjuv!

Odysseus Akhilles, förolämpa inte vår högste general.

Akhillies General? Den? Han kan inte ens skjuta en slangbåge!

Nestor Stilla, mina herrar! Försök behärska dig, Akhilles! Vi är inte här för att tråta utan för att försöka få ett slut på kriget.

Akhillies Det går aldrig så länge vår högste general stjälar fruar från sina främsta bröder, vänner och kamrater!

Menelaos Har han stulit mer än en?

Akhillies En är mer än hela världen när det var från mig!

Diomedes Varför har du stulit Akhilles fru, Agamemnon?

Agamemnon Det var inte hans fru. Akhilles gör alltid elefanter av myror. Det var bara Briseis, den där nymfomaniska frillan, en vanlig soldathora som redan passerat ett okänt antal krigares ömma hantering. Hon var inte på något sätt bunden till Akhilles. Alla hade rätt till henne.

Akhillies Men jag älskade henne!

Agamemnon Ja, du låg med henne, som alla andra gjorde.

Nestor Kan vi inte hålla den här diskussionen utanför kriget, som väl dock är viktigare?

Akhillies Ingenting är viktigare för kriget än soldaternas välfärd! Du har förstört all min glädje för mig genom att först ta ifrån mig Chryseis och sedan dessutom Briseis. Jag har inte kommit hit för att vara sutenör och horleverantör åt Agamemnon.

Agamemnon Förskräckligt pinsamt det här. Kriget gick dåligt, och en präst meddelade oss att det var Chryseis fel, den vackra frillan som jag lånat från Akhilles, vars far var präst hos Apollon och som nedkallat Apollons förbannelse över oss genom pesten. Så jag måste skicka hem den godingen Chryseis. Vi satt i samma båt, Akhilles. Vi förlorade henne bägge två. I stället lånade jag en annan frilla av Akhilles, en mindre attraktiv men dock tillräckligt tillfredsställande. Var det fel? Lånar vi inte alla frillor av varandra och byter ut dem ibland? Men tydligen har Akhilles kärat ner sig, fastän han redan har Patroklos i sängen varje natt.

Akhillies Jag har fått nog av den där kunganidingens ständiga gliringar och förolämpningar! Jag ger fan i ert krig! Försök erövra Troja utan mig i fortsättningen! Jag skiter i er allihop! (går i vrede)

Menelaos Förskräckligt pinsamt det här.
Diomedes Känner jag Akhilles rätt kommer han inte tillbaka. Han kommer att tjura i sitt tält och prata skit om oss med Patroklos och sina myrmidoner och utgöra en ständig källa till dålig moral för hela hären.
Nestor Diomedes har rätt.
Agamemnon Är då den hetlevrade oflygfärdige ungtuppen Akhilles så outhärlig? Kan vi då inte klara oss utan honom? Jag hade en dröm i natt att gudarna tänkte slåss på vår sida idag. Så låt oss då äntligen erövra Troja och få det gjort! Aias, vad väntar vi på?
Aias Agamemnon har rätt. Ingen är outhärlig och allra minst en sådan skrävlande diva som Akhilles, som bara skryter med sina later utan att någonsin åstadkomma något. Vi har femtekolonnare inne i staden som bara väntar på att få tillfälle att öppna den för oss. Låt oss visa Akhilles hur feg han är med att klara av vad han aldrig klarade av!
Agamemnon Är vi alla eniga om detta?
Nestor En brusten länk gjuter de andra fastare samman.
Menelaos Nestor har talat.
Diomedes Faktum är att läget är gynnsamt för oss just nu. Trojanerna tror att vi är försvagade och handlingsförlamade och tar det lugnt och väntar sig inget plötsligt anfall, varför det om något vore på sin plats nu.
Odysseus Vi kan alltid driva dem tillbaka bakom stadsmurarna.
Agamemnon Då finner jag enigheten återställd. Till häst, till formering, och till anfall, genast!
alla (entusiastiskt) Ja! (*Krigsrådet bryter upp.*)

Scen 2. Troja.

Polyxena Systrar, förunderliga underrättelser har nått oss om kriget. Akhilles är utslagen, och Hektor har drivit hellenerna ända ner till skeppen!
Andromakhe Detta är vad vi hela tiden väntat på, en ljusning, ett hopp, en vändning till det bättre.
Kassandra Hur är Akhilles utslagen?
Polyxena Det är genom någon träta mellan hellenerna för några kärestors skull. Det började efter att Chryseis kommit tillbaka.
Kassandra Naturligtvis.
Andromakhe Ödet tycks ha spelat oss i händerna på ett sätt som inte ens gudarna kunnat förutse.
Polyxena Pass på, nu kommer far in med hela hovet.
Priamos Är rapporterna riktiga? Kan vi lita på dem?
Helenos Det är bekräftat, att hellenerna drivits tillbaka till sina läger vid stranden och att Hektor brutit igenom deras befästningsverk.
Priamos Kan han äntligen sätta eld på skeppen?
Helenos Det får vi veta inom de närmaste timmarna.
Priamos Cassandra, vad säger du om detta? Hur tyder du detta till ofärd för Troja?
Hekabe Provocera henne inte, Priamos, utan låt henne för en gångs skull få tåga i fred.
Kassandra Far, jag har ingenting att säga. Liksom min bror alltid visligen gör föredrar jag att denna gången avvakta.

Andromakhe Dock kan detta inte hindra glädjen från att blomma fram i hela staden. Kanske vi nu äntligen kan få börja ägna oss åt viktigare saker såsom handel och odling, sådd och skörd, arbete och byggnad.

Priamos Jag hoppas du får rätt, Andromakhe.

Paris (störtar in) Hektor har brutit igenom hellenernas läger och bränt deras förråd och tält och har nått fram till skeppen!

Priamos Sakta i backarna, Paris. Och varför är du inte själv med och leder striden?

Paris (ignorerar honom) Vad har du nu att säga, din satans häxa? När hellenerna lämnat Ilions stränder ska vi göra upp med dig och bränna dig på bål för att du alltid främjat Menelaos sak i Troja!

Kassandra Paris, kriget är inte slut än.

Priamos Svara på min fråga! Varför ställer du inte upp för Hektor när han som bäst behöver dig!

Paris Jag måste ju berätta för Helena de fantastiska nyheterna.

Helena (framträder) Behövs inte. Jag är här.

Priamos Hur ställer du dig till Hektors framgångar, Helena?

Helena Liksom Kassandra menar jag att det bästa sättet att äventyra en seger är att ta ut den i förskott. Jag tror inte på någon seger förrän Hektor är tillbaka.

Kassandra Han har över tusen fartyg att bränna. Han har kanske bränt ett.

Paris Tyst, Kassandra!

Priamos Ge dig genast iväg tillbaka till striden, Paris. Hektor behöver dig.

Paris Ja, far. *(ger sig iväg)*

Priamos Den bästa nyheten är inte att Hektor hotar skeppen utan att Akhilles plötsligt vänt sig mot hellenerna. Därmed har vi plötsligt blivit mera jämspelta och kanske rentav fått något litet övertag. Och orsaken till detta kan jag bara finna vara Akhilles bråk för Chryseis skull, dottern till den Apollopräst du hade att göra med, Kassandra, och som du gav goda råd så att Chryseis kom tillbaka. Därmed är vi även skyldiga Apollon och Kassandra vårt tack och ej endast Hektor och Aeneas.

Kassandra Far, jag förutsåg aldrig Akhilles manöver. Och risken är att han kommer tillbaka.

Priamos Vi är medvetna om detta. Men så länge Akhilles är ur leken gäller det för oss att utnyttja vårt plötsliga övertag. Vi måste genast skicka bud vida omkring om stridernas vändning, Helenos, så att vi kan få fler att strida på vår sida.

Helenos Far, jag har redan förberett budkaveln.

Priamos Rätt så, min son! För övrigt så är det minsta vi kan göra att hålla oss väl med gudarna och be att denna vändning icke tar ett slut med förskräckelse.

Scen 3.

Hektor Allt är fel, allt gick fel från början, och ingen har kunnat göra något åt saken, allra minst jag, som mest har sett felet. Kassandra har de inspärrat för att hon gav uttryck åt det självklara, och jag fick befria henne med våld. Det är i stort sett min enda berömliga insats i det trojanska kriget. Annars har jag bara dödat hellener, liksom hellener bara dödat trojaner helt i onödan och utan något resultat. Den enda som är nöjd är krigsguden Ares, som bara lever på så goda mäns död som möjligt på så blodigt sätt som möjligt, och kanske Helena, som får se så många män slåss om henne och dö för hennes skull.

Naturligtvis måste jag försvara Troja. Jag har inget val. Med rätt eller utan är hellenerna här för att krossa Troja, och det måste jag förhindra så länge det går. Dock

är jag bara människa och begränsad som sådan, jag har inte mer än lyckats tända ett hopp till en skymt av en seger för trojanerna genom att ta mig ända ner till skeppen och sticka några av dem i brand, men Aias slog oss tillbaka, och när Patroklos uppträdde i Akhilles rustning flydde alla trojaner i panik för Akhilles rustning, som om rustningen var Akhilles. Tyvärr kom jag inte åt Akhilles med att döda Patroklos och förstöra Akhilles rustning. Bara därför är Akhilles med hämnd tillbaka i striden, och han kommer att döda mig, ty han har knep som jag vägrar använda mig av i ärlig strid. Han har sina myrmidoner medan jag står ensam mot hans slaktare, mot kriget och mot allt meningslöst vanvett i världen som alltid har behärskat den. Må jag gå under för mitt ideal, mitt Troja, min älskade familj och för allt vad jag fann livet värt att leva för, men Akhilles och hans myrmidoner skall finna att jag aldrig ger mig utan ärlig strid, och att vårt folks frihet aldrig kan besegras med ärliga medel.

Akt IV scen 1.

Andromakhe Sorgen är total, och ingenting kan lindra den, ty Hektor är slaktad och skändad bortom all omänsklig orimlighet.

kvinnorna Fallet är Troja, ty Hektor bar ensam upp allt gott som Troja representerade. Aldrig mer kan Troja resa sig ur fallet, ty vi är modlösa alla och helt renons på all moral, ty Paris kan bara försvara Troja fejt som krypskytt bakom murarna, och Aeneas har aldrig genomfört ett envig utan att ha flytt.

Andromakhe Gråt blod, o Trojas kvinnor, ty nu återstår för oss blott undergången genom yttersta förnedringen i våldtäkt eller genom slaveri.

kvinnorna Vi fasar och vi gråter med dig, Andromakhe, ty ej någon kvinna här i Troja kan se någon räddning mer ur ödets orättvisa hand igenom Agamemnons tyranni och hans soldaters hopplösa förvildning och omänsklighet.

Andromakhe Vi kan blott klaga, ty det är vår sista rättighet i livet, så låt oss klaga högt inför oändlighetens evighet på det att aldrig våra klagoskrin må tystna inför världshistoriens gång.

kvinnorna Vad är historien utom blott en skenande helvetesgrottekvarn, som ingen någonsin kan stanna men som alla måste falla offer för?

Andromakhe Och männen styr den eller menar sig att styra den, sådana män som startade trojanska krigets infernaliska oändlighet av lidande och mördade min Hektor, sådana som slaktaren Akhilles och hans kreatur och slavar myrmidonerna, som bara är hjärntvättade mördarmaskiner.

kvinnorna Icke endast myrmidonerna, men samtliga soldater som marscherar blint i led och lyder order är hjärntvättade mördarmaskiner som berövats sina själar och som funnit sig i det.

Andromakhe Och därför duger de blott till att slaktas då de endast duger till att slakta.

Priamos (till Hekabe) Min drottning, vi lyckades åtminstone återfå vår sons lik.

Hekabe Tror du det kan trösta mig? Hans lik är oigenkännligt, misshandlat ihjäl, skändat värre än en obegraven hund som lämnats åt asätare och råttor att få frossa i och gnaga på. Likskändningen av Hektor är långt värre än hans orättvisa död. Mitt liv är slut, ty allt det bästa i mitt liv var Hektor, och nu återstår blott allt det sämsta.

Priamos Din otröstlighet är hela Trojas, och jag fruktar att ej någon mer trojan kan resa sig ur detta överväldigande fall i sorgens träsk ner till dess botten, där vi sitter fast som övertyngda av den ende som var man och stark nog att stå upp mot Hellas övergrepp.

Kassandra Han lever.

Priamos Kassandra, nu om någonsin är det ej lämpligt att du kommer med otidiga klavertramp.

Kassandra Hektor lever, ty han kan ej dö.

Paris Hon går från galenskap till värre vanvett och ser icke själv hur hon förvärrar blott vår stads förtvivlade situation. I sitt mentala mörker ser hon ej att Troja skriker och förblöder men strör salt blott i vårt hjärtesår.

Helenos Vill du då göra saken bättre med att repetera din omänskliga behandling av din syster?

Paris Ja, det vore mig en ära och en glädje, ty nu kan ej Hektor mer befria henne.

Hekabe Son, det är du själv som tömmer salttunnor i såren, som förblöder utan hejd i utsäglig smärta efter Hektor, med att insistera på din brottslighets omänsklighets accelerering bara för att Hektor icke längre finns att motverka ditt självsvald.

Paris Jag vidhåller att Kassandra är den främsta risken för vår säkerhet och att hon alltid så har varit.

Priamos Son, din mor har rätt. Du gör ej någon nytta alls hos oss i staden men förvärrar blott vårt lidande och läge. Gör dig nyttig då åtminstone och gör din plikt som krypskytt och skjut ner din broders mördare åtminstone! Det är väl ej att ha begärt för mycket?

Paris Far, jag skall ej vila på min båge förrän Hektors mördare och skändare är död.

Priamos Så talar Hektors broder. Genomför blott vad du lovat, och vår stad kan kanske andas litet till.

Andromakhe Men vi får aldrig upphöra med vår rättmätiga livslånga klagan riktad mot de gudar som kan tillåta ett krig som detta som främst skördar offer bland de främsta och de mest oskyldiga.

kvinnorna Vi skall klaga med dig, Andromakhe, intill gudaskymningen vid tidens ände, ty så länge det finns människor skall eviga protester höjas mot all omänsklig gudomlig orättvisa utan att de någonsin skall kunna tystas.

Andromakhe Tack, o systrar, för ert bistånd, ty vi har ett värv framför oss som är svårare än något Sisyfosarbete, då vår klagan och protest ej någonsin får tystna.

kvinnorna Ja, det är ett evighetsarbete som skall överrösta alla rop av kval från helvetet för evigt, ty om någon tolererar orättvisa gör han sig medskyldig till den och blir lika brottslig själv som orättvisans genomförare.

Hektor (vid sidan) Kassandra! Psst!

Kassandra Hektor!

Hektor Det är bara du som ser mig. Gagnlöst har jag försökt väcka alla de sovande i min familj.

Kassandra Jag visste att du levde.

Hektor Det är värre än så. Jag lever fastän jag är död.

Kassandra Så är det med odödliga andar.

Hektor Men jag kan ingenting göra. Jag kan bara visa mig för sådana som dig. Jag är helt kontaktlös i Limbo och svävar i ett ingenting av maktlöshet och total förvirring.

Kassandra Ta det bara lugnt, Hektor, och håll dig till mig.

Hektor Äntligen en som förstår mig! Då stannar jag här tills vidare och avvaktar hur det går för er. Vem vet om jag inte kan göra en insats även som död.

Kassandra Dröj kvar, broder, och svik oss ej, men låt oss genomgå den slutgiltiga krisen tillsammans. Tur att du inte kom medan Paris var här. Då hade han menat sig ha bevis för min mentalsjukdom.

Hektor Jag väntade avsiktligt tills han var ur vägen. Jag vill aldrig se honom mera. Han ensam är skyldig till alla detta krigets tragedier, ty utan honom hade Helena aldrig fått idén att komma till Troja.

Kassandra Så du frikänner henne?

Hektor Hon är bara kvinna.

Kassandra Ack, broder, ditt ädla överseende gör ditt hjärta lika varmt fortfarande som när du levde fastän du är död. (*försöker omfamna honom*)

Hektor Rör mig inte, ty det går inte. Låt inte bedra dig, Kassandra. Jag tillhör en annan dimension, och vi umgås genom skilda dimensioner, då vår syskonkärlek slagit en omöjlig brygga däröver.

Kassandra Du ser dock frisk och sund ut och bär inga spår efter din lixskändning.

Hektor Jag mår bättre än jag någonsin gjorde medan jag levde, ty jag är fri nu från alla mina mänskliga plikter och begränsningar. Låt oss behålla kontakten nu när vi funnit den och aldrig släppa den.

Kassandra Självklart, broder. Jag visste alltid att du aldrig kunde dö.

Hektor Håll kontakten! (*försvinner*)

Kassandra Så fortsätter sagan in i evigheten oberoende av Trojas fall eller hellenernas fåfänga krig. Kontakten bär vidare ut i oändligheten för att aldrig kunna slockna, och mot detta blir plötsligt alla krig och katastrofer så ohjälpligt futtiga och betydelselösa. Ja, broder, jag finns alltid här att ledsaga din ande vidare genom Apollons försyn, och ej endast du skall vara välkommen hos mig när du är borta, utan alla detta krigets offer skall för evigt leva i min själ, och jag skall alltid hålla kontakten med er alla. Det gör ingenting om ni dör, ty ni skall alla överleva det trojanska krigets allra yttersta försök att få er att duka under för dess fåfänga. Därigenom blir segern för evigt alla dess offers, medan de ansvariga aldrig skall upphöra att anklagas och ställas till svars inför den hårdaste av alla domstolar som är evigheten.

Scen 2. Hellenernas läger.

Odysseus Agamemnon är helt demoraliserad efter Akhilles död. Vi måste göra något åt saken.

Nestor Vad kan vi göra?

Odysseus Ta Troja.

Nestor Kyss mig där bak. Den floskeln har fallit platt till marken under tio års tid och blir bara plattare hela tiden.

Odysseus Alternativet är att resa hem, åt vilket Agamemnon själv lutar mer och mer hela tiden. Är det ett bättre alternativ?

Nestor Det skulle tillintetgöra Menelaos.

Odysseus Och bara därför uppskjuter Agamemnon det hela tiden fastän det är det han mest har velat ända sedan sitt fruntimmersbråk med Akhilles.

Nestor Akhilles är död.

Odysseus Försök övertyga Agamemnon om den saken. Han slipper honom aldrig. (*Menelaos kommer in.*)

Menelaos Nå, kan ni lösa problemet?

Nestor Nej. Vi kan bara uppskjuta det.

Odysseus Vi kan inte fara hem, Menelaos, inte utan Helena. Det enda jag kan föreslå är nya underhandlingar med Priamos.

Menelaos Du vet att det inte leder någon vart så länge Helena själv inte vill utlämna sig.

Nestor Och det vill hon aldrig, för hon är världens mest egensinniga kvinna.

Menelaos Påminn mig inte därom.

Odysseus Vi måste prata med Priamos på nytt. Det är enda utvägen. Vi kan ju alltid hoppas på mirakel.

Menelaos Tack för att du ställer upp, Odysseus, för det mest hopplösa av alla företag, nämligen freden. Tyvärr känner jag Helena och vet därför hur hopplöst det är.

Odysseus Du är nästan lika défaitistisk som Agamemnon.

Menelaos Det är vi alla. Giftet kommer inte från honom utan från kriget.

Nestor Säg dödläget.

Diomedes (inträder) Hur går det, pojkar? Har ni knäckt nöten hur vi ska ta Troja?

Odysseus Inte ännu. Vi tror ännu på underhandlingar.

Diomedes Glöm det. Staden måste intas. Punkt slut. Vi kan inte ge upp efter tio år.

Menelaos Nej, det kan vi inte.

Agamemnon (bakom scenen) Sluta förebrå mig!

Menelaos (mörkt) Han yrar.

Odysseus Ser han inte bara i syne?

Diomedes Det går inte an att ha en mentalt labil härförare.

Nestor Kan någon ersätta honom?

Diomedes Nej. Han måste ta sig i kragen.

Agamemnon (störtar in) Jag står inte ut längre! Akhilles förföljer mig dagligen och nattligen! Han upphör aldrig att bestraffa mig för hans misslyckade liv och ger mig hela skulden för hela kriget och hans och Patroklos död!

Diomedes Akhilles är död, Agamemnon.

Agamemnon Vem är det då som talar med hans röst och har intagit hans egen hamn?

Diomedes Ja, inte är det Paris, som fick honom med en förgiftad pil i hälen och som lever fortfarande utan att vi intagit Troja. Är det något som du finner acceptabelt?

Agamemnon Nej!

Diomedes Så sluta då umgås med förryckta spöken och sköt din strategi i stället!

Menelaos Odysseus har erbjudit sig till ett nytt medlingsförsök.

Agamemnon Låt honom försöka. Han lyckas ändå aldrig. Alla de stupades spöken har vänt sig emot oss och hemsöker oss.

Diomedes Är du säker? Tror du verkligen Patroklos skulle göra gemensam sak med Hektor?

Agamemnon Ack, jag vet ingenting mera. Jag vet bara att jag blir oredigare för varje dag genom de mörka krafter som ansätter mig och fördunklar mitt omdöme och gör mig mindre och mindre kapabel att fatta beslut. Jag hoppas bara att min tilltagande pessimism inte smittar av sig.

Nestor Det är bara hela hären som redan är smittad, så att fler och fler vill resa hem då de varken fattar varför vi inte kan förhandla fram någon fred eller få ut Helena eller inta staden. De är trötta på att ständigt trampa i samma skit. Om Odysseus inte kan få något positivt fredsavtal till stånd nu föreslår jag att vi far hem.

Odysseus Nestors förslag är rimligt.

Diomedes Aldrig, Odysseus. Om du inte kan få ut Helena i ett sista försök är vårt enda val att inta staden med vilka medel som helst.

Odysseus Vad menar du med 'vilka medel som helst'?

Diomedes Jag menar helt enkelt vilka medel som helst. Glöm inte att Paris sköt Akhilles med en förgiftad pil, den första som någonsin avlossats i ett hederligt krig.

Agamemnon Tala inte om Akhilles. Stör honom inte. Väck honom inte.
Menelaos Gå in och sov, Agamemnon.
Agamemnon Omöjligt. Han bara håller mig vaken.
Nestor Vår konung är illa däran, Odysseus. Du måste lyckas.
Odysseus Jag kan inte göra mer än vad som står i en dödligs makt.
Nestor Använd förnuftet, som har större makt än någon dödlig.
Odysseus Tyvärr har förnuftet aldrig hjälpt mot något krig.
Menelaos Jag tror inte vi kommer längre nu. Det är lika bra vi går tillbaka till våra tält innan Aias också kommer och presenterar sitt vanvett.
Diomedes Den mest hysteriska av alla. Han vägrar åtminstone ge upp.
Nestor Efter Akhilles död har han blivit fullständigt storhetsvansinnig och tror sig ensam kunna erövra Troja varje dag utan att fatta att han faktiskt misslyckas varje dag. Om någon fått mig att blygas för vårt krig är det han.
Menelaos Kalla inte på honom. Vi vill inte ha objudna gäster här.
Agamemnon Han är här. Jag känner honom.
Menelaos Nu börjar han igen.
Diomedes Aias? Är han här?
Menelaos Nej. Det är värre än så. Gå in, Agamemnon, innan det är för sent.
Agamemnon Det tjänar ingenting till. Han är här.
Odysseus Vem är här? (*ser sig häpen omkring*)
Menelaos Det är bara Agamemnons hjärnspöken, Odysseus. Nu får du lära känna dem, även om du inte kan se dem.
Agamemnon Är du här nu igen, din förbannade och evigt fördömde bråkmakare! Kan du då aldrig lämna mig i fred?
Akhillies (inträder, maximalt rustad för krig) Nej, din eländiga riksolycka, jag skall aldrig lämna dig i fred så länge du lever, utan obönhörligt skall jag påminna dig dag och natt om dina brott mot mänskligheten och mig, hur du ensam vållade min och Patroklos och tiotusentals andras död med att dra med dig hela Hellas i världshistoriens dåraktigaste världskrig, som aldrig kommer att ta slut så länge du fortsätter att leda det med din från början förfelade och misslyckade strategi....
Agamemnon Kan då ingen gud befria mig från denna outtröttligt grymma och sinnesmördande fantom!
Nestor Ack, han är fullständigt från sina sinnen.
Menelaos Det är värre än så.
Odysseus Han är förföljd av de döda. Ett grymmare öde kan inte drabba en dödlig.
Diomedes Odysseus, du får bara en chans till att få ut Helena. Sedan måste vi ta till vilket extremt knep som helst. Det här kan inte fortsätta längre.
Odysseus Vem kan hindra de döda från att fortsätta störa de levande?
Akhillies Du kommer aldrig hem levande, Agamemnon! Jag ska se dig skvalpa i ditt eget blod i en större vanära än Hektors nakna lik släpande efter min krigsvagn i en större skandal inför världshistorien än hela ditt dödfödda trojanska krig!
Agamemnon Skona mig, gudar! Jag tål inte hans odödliga förebråelser! Ingen är så försvarslös som en som ställs inför en odödligs skoningslösa anklagelser!
Menelaos (reser sig och hjälper upp Agamemnon) Sansa dig, broder. Du drömmer i vaket tillstånd. Låt mig föra dig till sängs.
Diomedes Ge honom några tunga droger så han slipper drömma.
Odysseus Jag fruktar det bara skulle förvärra saken.
Nestor Varken vin eller droger hjälper mot sanndrömmar.
Menelaos Kom, bror. Vi går hem till ditt tält. (*hjälp ut den vacklande och darrande Agamemnon. Akhilles följer efter dem.*)

Diomedes Han är helt färdig.
Nestor Tur att inte Aias var här.
Diomedes Menar du att Aias vansinne kunde ha förvärrats av Agamemnons?
Nestor Det är precis vad jag menar.
Odysseus (reser sig) Mina herrar, jag söker företräde hos Priamos i morgon. Det blir Trojas sista chans.
Diomedes Bra, Odysseus.
Nestor Lycka till, Odysseus. Hoppas verkligen att du lyckas.
Odysseus Allt hänger på Helena. Om jag kan övertala henne kan ännu allting räddas inklusive Troja. Om inte, måste vi ta Troja med alla de konsekvenser det innebär efter tio år, och måtte i så fall gudarna hjälpa oss alla.
Diomedes Måla inte fan på väggen, Odysseus. Bara gör vad du ska.
Nestor Allas våra öden hänger på dig, Odysseus. Lycka till.
(Odysseus går. De bryter upp.)

Scen 3. Troja.

Priamos Odysseus har meddelat sin ankomst. Detta kan vara vår sista chans till fred.
Paris Hellenerna är trötta. De orkar inte slåss längre. Akhilles död har tagit musten ur dem.
Priamos Liksom Hektors död förintade oss.
Paris Far, inte en hellen har tagit sig över våra murar. Vår stad är intakt, och inte en sten har rubbats. Vi kan hålla ut i oändlighet.
Priamos Du menar att vi skall avvisa Odysseus vad han än säger?
Paris Ja.
Priamos Dock måste vi lyssna till honom.
Helenos Jag har skäl att tro att fredspartiet hos hellenerna är starkare än någonsin. Efter Akhilles död är Nestor och Odysseus deras mest respekterade ledare medan fler och fler föraktar Menelaos och Agamemnon. Aias lär vara på gränsen till vanvett, och endast Diomedes är fortfarande en riktig krigare. Om Odysseus kommer med ett positivt förslag menar jag att det ej bör förkastas.
en härold (anmäler) Odysseus av Ithaka.
(som förra gången kommer Odysseus enkelt in.)
Odysseus Konung Priamos. *(bugar sig)*
Priamos Vår vän, vår bästa vän bland hellenerna.
Odysseus Även Nestor vill lämna Troja i fred.
Paris Varför gör ni det inte då?
Priamos Tyst, Paris! Odysseus, vad har du att komma med?
Odysseus Bara en sista stilla vädjan till ditt personliga förnuft, o konung, att Helena må återbördas till sin enda rätta make. I gengäld lovar Sparta att äntligen med eskort ledsaga tillbaka din syster Hesione till Troja.
Paris (hånkrattar)
Priamos Paris, du har ingen talan.
Helenos Odysseus förslag är rimligt och faktiskt det enda förnuftiga. Om hellenerna är beredda att lämna Troja i fred mot att de återfår Helena och vi återfår Hesione borde konflikten vara löst.
Paris Och vad har vi för garantier? Vi kan ge dem Helena genast, men vi måste kanske vänta i år på att svekets konungar Agamemnon och Menelaos kommer hem och sedan kan skicka ut Hesione på en lång och svår resa. Vi har ingen garanti

för att Hesione ens kan komma levande fram. Hon kanske inte ens *vill* komma tillbaka efter att ha hjärntvättats till hellen av hellenerna.

Priamos Tyvärr, Odysseus, ligger det något i vad Paris säger. Det är icke rimligt att vi släpper Helena förrän vi återfått Hesione.

Odysseus Då måste jag insistera på att få vädja direkt till Helena. Är hon här?

Helena (tidigare osynlig, träder nu fram) Ja, Odysseus, jag är här.

Odysseus Drottning, Trojas och hellenernas öde ligger i din hand. Du kan rädda mångas liv med att följa med mig direkt till hellenernas läger. Om icke, kan ditt kvarblivande här endast innebära fortsatt blodslakt utanför Trojas murar, vilka förr eller senare är dömda att falla i ett fortsatt utnötningskrig, då vi har tiden på vår sida.

Helena Tyvärr, Odysseus, har Paris delvis rätt. Vad kan du ge mig för garantier? Om jag nu följer med dig till Menelaos tält, vad väntar mig för behandling av hellenerna, som i tio år sett sina vänner dö som de menar för min skull? Nej, Odysseus, om Menelaos så uppriktigt vill ha mig så får han hämta mig själv. Jag menar att Agamemnon åtrådde detta krig redan innan jag kommit på tanken att lämna Sparta. Jag såg kriget komma. Agamemnon försökte upprepade gånger intressera Menelaos och Diomedes för det, och när Paris kom till Sparta och möttes med sitt krav på Hesiones återbördande av arrogans och dolt hån, beslöt jag att ta parti för Troja som den kränkta parten, och här stannar jag tills Troja har gått under.

Odysseus Är det ditt sista ord?

Helena Det är mitt sista ord.

Odysseus I så fall, trojaner, avsäger jag mig allt ansvar för konsekvenserna. Jag kan inte se att detta kan leda till något annat än ondo för alla parter, och jag svär mig fri från vad hellenerna kan hitta på.

Kassandra Det kan du icke göra, Odysseus, då du själv är hellen.

Priamos Kan du se konsekvenserna, Kassandra?

Hektor Säg inte vad du ser. Skona dem.

Kassandra (hänryckt, i negativ bemärkelse) Poseidon! (*mummel omkring i leden*)

Paris Hon menar Poseidons profetia att Trojas murar aldrig kan falla innan hellenerna har gett sig av.

Priamos Vad ser du, Kassandra?

Hektor Skona dem.

Kassandra En enda vill skona er alla, och det är Hektor.

Paris Hon är förryckt, som vanligt.

Hekabe Vad menar du, flicka? Försök för en gångs skull uttrycka dig klart!

Priamos Vad säger Apollon?

Kassandra Apollon tiger liksom han teg inför Hektors död och inför Paris fegt förgiftade pil in i Akhilles hälsena.

Paris Hennes gud tiger alltid när en gud om någon borde ha gjort något.

Priamos Jag är rädd att vi inte kommer längre, Odysseus. Kassandras visioner innebär alltid blindgångar eller blindskär.

Odysseus Jag beklagar. (*bugar sig*) Somliga hellener kommer tyvärr att jubla över ert negativa besked, medan Nestor, den enda kloka, kommer att sörja.

Helenos Frambär min komplimang och mitt beklagande till Nestor.

Odysseus Det skall jag göra, Helenos. (*bugar sig igen och går.*)

Priamos Där förlorade vi vår enda vän.

Helenos Gratulerar, Paris. Du fick ditt fortsatta meningslösa krig.

Paris Vi är osårbara. Varför skulle vi då ge oss?

Hektor (till Kassandra) Paris är en blind styrman som ett olyckligt öde ställt vid rodret som han vägrar släppa ifrån sig förrän han seglat alla i kvav.

Kassandra Och då är han oskyldig emedan han är blind.
Priamos Vad säger du, *Kassandra*?
Paris Hon dillar som vanligt. Lyssna inte på henne.
Helena (till Kassandra) Kom, syster. Jag anar att du ser mer än någon annan. (*Går ut med Kassandra*)
Paris Då är det väl bara att återgå till dagordningen, det vill säga kriget.
Helenos Ja, göm dig som vanligt bland torntinnarna och avlossa dina förgiftade pilar mot oskyldiga försvarslösa hellener, som du inte ens vet namnet på. Där har du ditt krig, *Paris*. (*går förtretad*)
Priamos Du är snart ensam om att slåss för Troja och kan inte ens göra det med den äran.
Paris Någon måste dock göra det. (*går*)
Hekabe Snart har vi inga söner kvar.
Priamos Utom *Paris*.
Hekabe Jag är rädd att vi missat vår sista chans.
Priamos Jag är rädd för det också. (*De går ut tillsammans.*)

Scen 4.

Diomedes Vi har inget val. Vi måste lösa knuten.
Nestor Men hur?
Menelaos Odysseus är på väg tillbaka. Allt vilar på honom. I bästa fall har han med sig nyckeln till Troja.
Agamemnon *Menelaos*, din optimism upphör aldrig att förvåna mig.
Nestor Här är han nu.
Diomedes Välkommen, Odysseus. Hur skall vi inta staden?
Odysseus Som väntat svarade Troja nej, fastän jag erbjöd dem *Hesione*, fastän jag inte hade mandat att göra det.
Agamemnon *Hesione* återvänder aldrig mer till Troja.
Odysseus Jag vet. Jag ville ändå försöka med den bluffen.
Diomedes Till saken. Vad fann du?
Odysseus Vad borde jag ha funnit?
Menelaos Trojas nyckel.
Odysseus Troja har ingen nyckel. Jag känner staden. Murarna med deras massiva och välbevakade portar är och förblir ointagliga. Ingen kan ta sig in i staden på något sätt om inte Troja själv öppnar sina murar och portar.
Diomedes Det måste finnas något sätt.
Nestor Varför sade *Priamos* nej till *Hesione*?
Odysseus *Paris* förstörde *Priamos* talan, och *Helena* svarade nej för sig själv.
Menelaos Vad var hennes argument?
Odysseus Att du, *Menelaos*, själv fick komma och hämta henne. Hon tänkte inte ta risken att utsätta sig för ett gatlopp för att komma hem till Sparta. Hon ville ha kusten klar.
Menelaos Det tolkar jag som en anmaning till mig att verkligen göra slag i saken.
Diomedes Har du aldrig funnit någon enda svag punkt i Troja?
Odysseus Genom löfte från självaste Poseidon kan staden aldrig intas förrän hellenerna lämnat Ilion.
Diomedes Så det är Poseidon mer än Apollon som skyddar staden.
Odysseus Ja.

Diomedes Men Poseidon är bara en gud, och gudar kan man lura. Tänk på Prometheus.

Odysseus Hur kan man lura Poseidon?

Diomedes Lägg ihop två och två, Odysseus. Du är ju smart.

Odysseus Är jag?

Diomedes Poseidon har alltså lovat, att Troja inte kan intas innan hellenerna har lämnat Ilion. Det betyder, att Troja kan intas av hellenerna om de lämnar Ilion och sedan kommer tillbaka igen.

Odysseus Du menar en fint, att lura trojanerna att vi gett oss av och sedan komma tillbaka och ta dem med överraskning?

Diomedes Någonting sådant.

Odysseus Det blir svårare att lura trojanerna än att lura gudarna. Det behövs mer än en strategisk fint.

Diomedes Kan vi lura Poseidon kan vi lura trojanerna. Jag tror vi är på rätt väg.

Menelaos Ett offer till Poseidon, för att han må ge oss en god resa hem? Skulle inte det lura trojanerna?

Odysseus Vad offerar man bäst till Poseidon?

Nestor Hästar.

Diomedes Det duger inte. Helleners behöver sina hästar och offerar dem inte.

Nestor Jag menar *in effigie*.

Odysseus Jag tror jag fattar Nestors tankegång. En jättehäst byggd till Poseidons ära, för att det må synas att vi ber honom om en god resa hem. Vi lämnar jättehästen kvar på stranden. Trojanerna är fromma och fattar genast galoppen. De jublar och måste ovillkorligen fira vår avfärd, så de bevarar hästen och tar kanske in den i staden....

Diomedes En jättehäst, som de måste riva en del av stadsmuren för att ta in.

Agamemnon Saken är klar.

Odysseus Inte helt. Vi måste vara säkra. Låt oss gömma ett antal utvalda hellener inne i hästens buk. Sedan när staden sover kan någon av våra spioner ge klarsignal och släppa ut oss. Så kan vi själva öppna portarna när staden sover och ta den med överraskning under natten.

Nestor En djävulsk plan.

Diomedes Glöm inte Paris förgiftade pil på feigt avstånd mot Akhilles.

Nestor Hela detta krig har bara bestått av fula knep och slag under bältet. Ett sådant hästrick för att lura Poseidon tar priset.

Menelaos Poseidon kommer aldrig att förlåta dig, Odysseus.

Odysseus Diomedes har rätt. Kan man överlista gudarna är det värt att göra det. Jag älskar utmaningar, och en sådan som denna är oemotståndligt lockande. Men det viktigaste är att hästen måste vara oemotståndlig i skönhet och välbyggdhet. Den måste väcka beundran. Annars blir den genomskådad.

Menelaos Det har vi resurser till. Vi kan göra hästen oöverträffad i formfulländning.

Agamemnon Du och Menelaos sitter i hästen, Odysseus, ty ni är våra två mest försiktiga män. Vi kan inte låta den stökige Aias få delta. Ni två får välja ut lämpliga kamrater.

Diomedes Låt oss börja konstruera hästen genast.

Odysseus Diomedes måste vara med oss för att motverka kanske min och Menelaos alltför ängsliga försiktighet.

Diomedes Gärna det.

Agamemnon Saken är klar. Vi kan inte misslyckas, och Poseidon får betala kalaset.

Diomedes Men vad i all världen skall Apollon säga om en sådan fräckhet?
Odysseus Det får vi se, Diomedes. Det är en del av utmaningen.

Akt V scen 1. Mörker och spökliga skuggor.

Kassandra Salarna är tomma av ekande spöken. Intet är så mörkt som det mentala mörkret. Människorna är förvandlade till skuggor utan talan och utan gestalter, som trycker eller gömmer sig i mörkret där bara mörkerseende profetiska ögon kan se dem. Kom fram, o ni olyckliga avrättade skuggor, och blygs för att ni finns fastän ni är döda, ty inget liv är så envist överlevande som det som har utsläckts med orätt och våld.

Hekabe (kommer krypande fram) *Kassandra*, min dotter, jag fruktar att vi är de enda överlevande.

Kassandra Frågan är om vi lever eller är döda. Frågan är om det är vi som lever som är döda eller om vi är döda fast vi lever.

Hekabe Ack, hon är från sina sinnen.

Kassandra Nej, mor, mina sinnen är med mig. Vad jag inte vet är om min kropp hänger med mig eller inte.

Hekabe Du varnade för hästen, men som vanligt ville ingen höra på dig, och Paris tystade brutalt ner dig som vanligt och överröstade dig och Laokoon och alla andra negativa stämmor med sitt festskrävande och hysteriska dansmusik, som om han ville tvinga alla att vara glada och inleda dansen över Trojas grav. Ack, jag vet inte om han lever längre. Jag vet inte om någon av mina söner lever längre.

Kassandra Tystad är förnuftets röst genom den moderate diplomaten Helenos, min saktmodige tvillingbror. Tystad är övermodets oförskämt trotsiga röst genom min sköne men förföriske broder Paris. Tystad är rättframhetens och ärlighetens röst genom den evigt kunglige Hektor, bäst bland män och bättre än alla gudar. Tystad och mördad är ungdomen och dess friskhet och oskuld genom Troilus, min yngste broder. Tystad och mördad är käckheten och ungdomens ljuvlighet genom min genomvänliga broder Deifobos. Tystad är Troja och stäckt genom mördarnas våldtäkt och flammor, som prisgav Trojas självständighet först av allt genom det nedrigaste mordet av alla på min far, en gammal gubbe på gravens rand, som ej förmådde försvara sig eller Troja men som slaktades ändå.

Hekabe Ack, *Kassandra*, din klagan gör knappast saken bättre.

Kassandra Vänta bara. Jag har bara börjat.

Andromakhe (kommer tveksamt fram, i gråa trasor, uppriven och vithårig)

Än hör jag levande röster i Troja om dock det bara är klagande ven med gråt och ursinnig tandagnisslan. Ack, min svärmor och syster, finns det då bara förverkade kvinnovrak kvar?

Hekabe Det ser inte bättre ut.

Kassandra Klaga inte, *Andromakhe*, ty Hektor, din make, lever. Klaga inte, o moder, ty alla dina söner lever, och Priamos, vår fader, prisar sig salig med dem. Klaga inte, Trojas överblivna änkor, alla våldtäktsoffer och faderlösa barn, alla barnlösa mödrar och förvildade barn som inte vet längre vad de heter och alla galningar som berövats liv och förstånd och sin själ av kriget, ty ni lever alla i triumf medan de segrande hellenerna står inför domedagens ve och elände i evighet.

Hekabe Ditt tal är som vanligt föga passande, *Kassandra*.

Kassandra Det struntar väl Apollon i.

kvinnokören (kryper och släpar sig in, en förskräcklig samling av avskräckande änkor och förpinta halogalna varelsen i trasor)

Än är inte allt för sent. Ännu kan Hektor återuppstå från de döda och frälsa oss från våldtäktsmännens tyranni. Ännu kan Troja åter byggas upp i större glans än någonsin. Ännu kan Paris spänna sin båge och sätta sina förgiftade pilar i våra urskiljningslösa förtryckare. Ännu kan Aeneas rädda sig och sitt folk till ett annat och bättre land än hellenernas. Ännu kan vi liksom Danaos femtio döttrar sätta knivarna i envar som försöker röra oss. Ännu kan Poseidon och Apollon hämnas på hela världen för vår skull.

(De brister ut i en vämjelig klagokör, som professionella gråterskor.)

Agamemnon (kommer in med Odysseus) Det är värre än jag hade befarat. Vad har vi gjort? Finns det bara gråterskor kvar av hela Troja?

Odysseus Gråterskor och spöken och ruiner.

Agamemnon Vi måste ta hand om dem. *(går fram till kvinnorna)*

Mina damer, vi vill er inget illa.

Kassandra (brister ut i vanvettigt hänskratt) Hör på den! Den främste våldtäktsmannen av alla! Ledaren för massakern på Trojas befolkning! Hektor, visste du att ledaren för hellenerna var en sådan befängd narr?

Odysseus Hektor är död, Kassandra, lika död som Akhilles.

Kassandra Nej, han är inte död, ty han har ett evighetsverk att utföra i det att han oändligen kommer att utkräva revansch av Akhilles.

Agamemnon Ack, den förryckta profetissan sargar mitt hjärta. Är även du förföljd av förorättade spöken, stackars prästinna?

Kassandra Jag ser en konung som bär den värsta av skuldbördor i vår tid vilken han kommer att få sona genom den vidrigaste död i orättvisans namn.

Agamemnon Ser du då en bot för min plåga?

Kassandra Jag ser en bot för allas plågor – döden.

Agamemnon Ser du att jag är förföljd?

Kassandra Ja, du är förföljd av dig själv.

Agamemnon Ej av Akhilles, Ifigenia, Priamos, Hektor och Patroklos?

Kassandra Jo, och av många andra.

Agamemnon Kom då och trösta mig och visa mig rätta vägen in i döden.

Kassandra Apollon skall hjälpa dig fram till din dom, som dock ej blir hans utan den mänskliga orättvisans.

Agamemnon Du förtrollar mig genom ditt tvetydiga språk, som är för gåtfullt för att inte innehålla någon mening.

Odysseus Drottning Hekabe, det har fallit på min lott att ta hand om er och ge er en anständig ålderdom.

Hekabe Vilken ålderdom är anständig? Aldrig en vedervärdig änkas som min, som bara har förbannelser kvar av mitt liv att peppra världen med tills jag äntligen får dö. Måtte det bli snart så du slipper lida mig, Odysseus.

Andromakhe Stackars hellener, med att försöka plåstra om våra sår kan ni bara förlänga våra plågor. Inser ni inte att ni ingenting har att göra här utom att förvärpa situationen? Era bandage bara fördjupar såren, era försök till tröst bara förgiftar våra själar, era allmosor är bara nya kränkningar, och er blotta närvaro kan aldrig bli oss annat än förhatlig. Ta era slavinnor och mörda dem och gå sedan efter fullgjort arbete. Ni har ju fått ert handelsmonopol på Hellesponten. Vad mer kan ni begära? Vad betyder då för er Trojas prostrerade människorester?

Agamemnon Andromakhe, Hektors ärevärdiga änka, jag är rädd att du tillfallit Akhilles son Pyrrhus.

Andromakhe Det var värre än en dödsdom. Så min makes mördare skall få rätten att våldta mig?

Hekabe Du är sliten och grå, Andromakhe. Oroa dig inte. Ingen vill ha någon av oss längre.

Agamemnon Kom till mitt hjärta, mitt barn, och trösta mig och hjälp mig försona mina brott mot mänskligheten.

Kassandra Agamemnon, dina brott mot mänskligheten skall ständigt överträffas av värre brott mot mänskligheten, om det kan vara någon tröst.

Agamemnon Vilken tröst som helst är bättre än ingen alls, och jag köper den för vad du än begär intill priset av mitt liv.

Kassandra Det är inte jag eller gudarna som kommer att kräva ditt liv utan den som du allra minst anar.

Agamemnon Någon av mina egna? Menelaos?

Kassandra Nej, ingen som du kan komma på, så försök inte ens gissa.

Agamemnon Dina besvärjelser fascinerar mig och trollbinder mig. Må de leda mig rätt och visa mig vägen ut ur djungeln av mina brott.

Kassandra Jag följer dig, Agamemnon, in i döden.

(Agamemnon går ut med Cassandra, och Odysseus med Hekabe.)

Andromakhe Kom då, Pyrrhus, och tag mig, så att mitt gift må förgifta hela ditt släkte och hela din ras för evigt.

kvinnorna Det är det enda vi duger till mera – förbannelse av alla män för evigt. Må giftet genompyra alla Hellas samhällen så att de samtliga må förgås i självdestruktiva inbördeskrig. Ingen kan någonsin tygla hatet när det släppts ut genom övergreppens övervåld, och när det väl är ute skenar det för evigt och sprider bara döden och vendettan vidare. Så har vi blivit häxor genom kriget, som för evigt må ha den nyttiga funktionen i världen att förbanna alla krig och alla män som deltar i dem.

Andromakhe Låt oss dra oss tillbaka in i skuggorna igen och där klaga för evigt utan att synas men utan att tystna för evigt, på det att våra efterkloka röster alltid må överrösta det manliga självsvåldet i längden.

kören Låt oss följa Andromakhe, systrar, ned i den eviga undergångens trask av oavlätlig klagan och anklagelse mot männen.

Andromakhe Låt oss liksom döden upphöra och försvinna men utan att någonsin upphöra att vara verksam ändå.

kören Vi slocknar med dig, Andromakhe.

(mörker)

Scen 2.

Menelaos Inget spår av Paris?

Diomedes Jag är rädd att han kommit undan.

Menelaos En odåga född med tur kommer till slut undan sitt ansvar för tidernas största sociala katastrof, och vi vet inte ens om han är levande eller död.

Diomedes Aias kan ha dödat honom i fyllan och villan. Han lämnade alla sina slaktade offer fullständigt oigenkännliga och gick fram som en slaktmaskin lämnande bara köttfärs efter sig av åldringar, kvinnor och barn.

Menelaos Krigets värsta ansikte och värsta resultat: den totala brutaliteten fullständigt avhumaniserad. Nå, jag är redo att möta min drottning. Är hon redo att möta mig?

Diomedes Hon är redo för konfrontationen, Menelaos.

Menelaos Jag hoppas det efter tio år, för jag har en del att säga henne.

Diomedes (kommenderar) För in drottning Helena av Sparta!

Helena (inträder, vackrare än någonsin) Min make, vad vill du mig?

Menelaos (högt) Lämna oss ensamma!

(Alla går. Diomedes kör ut alla, går sist ut.)

Vad tror du?

Helena Det är svårt att återförenas efter en tioårig skilsmässa.

Menelaos Var inte så förbannat formell. Du uppträder som om allt vad Hellas och Troja gått igenom för din skull inte var något att bry sig om och som om du var nöjd med kriget.

Helena Tala inte med mig om kriget, Menelaos. Det var ditt och ännu mer Agamemnons krig, som hade beslutat sig för att ta Troja långt innan Paris kom till Sparta. Han behöll Hesione i Argos i hopp om att det skulle bli en krigsanledning, men Troja hade tålmod och bara förhandlade. Ni har vunnit till sist, och du har ärligen i tio års tid arbetat och kämpat för lönen att återfå mig. Vad har hänt med Paris?

Menelaos Ingen vet. Tusentals lik ligger omkring och ruttar i hela Troja, de måste kvickt brännas eller grävas ner, och Paris kan vara ett av dem. Massakern var fruktansvärd. Männen var helt utom kontroll i sitt under tio år uppdämda raseri inför att få slakta hela Troja, som dräpt så många av oss.

Helena Ja, så fungerar männen. Raseriet är deras motor, som de bara lever för att få odla och ge så våldsamt uttryck som möjligt för. Där har du hela manligheten och den maskulina kraften.

Menelaos Du måste förakta alla män oändligt.

Helena Du har arbetat länge och hårt, Menelaos, och gjort skäl för din lön. Jag förlåter dig. Kan du förlåta mig? *(går emot honom med utsträckta händer i en försonande gest)*

Menelaos Vem kan inte förlåta en kvinna? *(tar emot hennes händer med båda sina – och omfamnar henne)* Detta har jag längtat efter i tio år, Helena.

Helena Tack, Menelaos, för din trohet. Alla de andra har haft sina frillor, men jag har aldrig hört något sådant om dig. Endast trohet kan övertyga en kvinna om en mans duglighet.

Menelaos Min trohet är din för resten av livet.

Helena Jag vet en som möjligen kan veta något om Paris.

Menelaos Vem?

Helena Cassandra. Hon kan se de döda och har ensam haft rätt genom hela kriget. Paris försökte alltid spärra in henne för hennes obehagliga sanningar, han ville få henne till förräderska och dömd för spridandet av dålig moral, men hon fick alltid rätt.

Menelaos Agamemnon har tagit henne till sig.

Helena Låt oss rådfråga henne om Paris och andras okända öden.

Odysseus (inträder) Menelaos, Agamemnon är här tillsammans med Cassandra och ber om företräde.

Menelaos Han är välkommen.

(Agamemnon inträder med Cassandra.)

Helena (går hjärtligt mot Cassandra) Syster, vi talade just om dig. Kände du på dig att vi behövde dig?

Menelaos Du verkar helt lugn och avspänd idag, Agamemnon. Har spökerna lämnat dig?

Agamemnon Cassandra här har skingrat dem.

Kassandra Nej, de finns kvar. De finns alltid kvar. Efter döden är de desperata över allt vad de förlorat och söker till varje pris återfå kontakten med dem de lämnat kvar i livet, och ibland lyckas de med häpnadsväckande resultat. Men snart inser de att de ingenting mer kan göra i livets turbulenta värld om de inte återupptar livet på nytt i en ny personlighet. Då först försvinner de.

Odysseus Kassandra är klokare än alla andra.

Agamemnon Det är därför jag har valt ut henne för att hon kanske om någon skall kunna trösta mig.

Kassandra Du anar inte vilken tröst som väntar dig.

Helena Vad vet du om Paris?

Kassandra Jag vet allt om Paris. Det är ingenting att veta något om.

Menelaos Kan du utveckla denna sällsamma tes?

Kassandra Paris var en gudsbespottare hela livet. Han förnekade alla andliga värden och levde bara för sin egoism, sin fåfänga och sina lustars tillfredsställelse. Han kunde bara behaga sin omgivning rent sinnligt. Han var en lågt stående själ om han hade någon själ alls. Då han varken återfinns i sinnevärlden, i Hades eller i etern bland andra osaliga andar är jag böjd för att anta det sista.

Menelaos Finns det människor utan själar?

Odysseus Titta på Aias.

Agamemnon Det där får ni diskutera sedan. Vi har nu en hemfärd att organisera och komma i gång med så fort som möjligt, ty vi är färdiga med Troja, och alla längtar hem. Det var därför jag kom hit för att sätta fart på er. Diomedes är redan i farten och nästan segelklar.

Menelaos Äntligen känner jag igen min handlingskraftige broder.

Agamemnon Kriget är över, Menelaos. Vi har nu ett mycket längre och svårare arbete framför oss för freden.

Odysseus Ett krig är förödande effektivt i sin destruktivitet, men freden är den eviga uppförsbacken.

Menelaos Och den största utmaningen.

Agamemnon Kom, Kassandra. Hjälp mig bli en bättre människa, och hjälp mig skapa fred.

Kassandra Det värsta kriget väntar dig ännu, Agamemnon.

Agamemnon Kan det bli ett värre krig än detta?

Kassandra Glöm inte att du har ett hem och en hustru i det.

Agamemnon Om Menelaos har klarat av Helena kan väl jag klara av hennes syster.

Helena Hon kommer att ställa dig frågor om Ifigenia, Agamemnon.

Agamemnon Och jag är beredd att stå och svara för allt – vid Kassandras sida.

Kassandra Jag överger dig inte så länge du behöver mig, Agamemnon.

Agamemnon Tack, Kassandra. Det är allt vad jag begär. Vid din sida är jag beredd att möta och trotsa evigheten med alla dess osaliga andar.

Kassandra Därför lämnar de dig i fred, då de levandes osaliga andar lär bli dig alldeles tillräckliga.

Hektor (skymtar i bakgrunden) Det är rätt, Kassandra. Håll stilen, överlev alla våra fåfänga fiender, och låt Troja triumfera över historien.

Kassandra Broder, vad tror du jag är här för?

(De andra tittar frågande på varandra.)

Helena Fråga inte Kassandra vem hon talar med när evigheten och de odödliga talar vid henne.

(De andra låter sig nöjas, och alla går ut.)

Leh, 24.8.2005